

сенімді | надежное
сақтандыру | страхование

"МҰНАЙ САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ" АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

КЕН ОРЫНДАРЫН БАРЛАУ ЖӘНЕ ИГЕРУ КЕЗІНДЕГІ МҰНАЙ ОПЕРАЦИЯЛАРЫ МЕН ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

**«Мұнай сақтандыру компаниясы» АҚ
Директорлар кеңесімен бекітілген**

**2023 жылғы «31» қазан № 02-01/27 хаттама
Күшіне енген күн «13» қараша 2023 ж.**

Семей қ.

МАЗМҰНЫ:

1.	ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
2.	НЕГІЗГІ АНЫҚТАМАЛАР. САҚТАНДЫРУ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ҰҢҒЫМАЛАР. БАҚЫЛАУДАН ШЫҚҚАН ҰҢҒЫМА, ҰҢҒЫМАНЫ БАҚЫЛАУДЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ	3
3.	САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ	4
4.	САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ ЖАУАПКЕРШІЛІК ЛИМИТТЕРІ	5
5.	САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ	5
6.	ФРАНШИЗА	6
7.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫ ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛ ТҮРЛЕРІ	6
8.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ЖАЛПЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕР	9
9.	САҚТАНДЫРУ МЕРЗІМІ МЕН АУМАҒЫ. САҚТАНДЫРУ ҚОРҒАНЫСЫ	11
10.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ	11
11.	ҰҢҒЫМАНЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ. ҚАУІПСІЗДІК НОРМАЛАРЫН БҰЗУ	12
12.	ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ	13
13.	ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ	14
14.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ	15
15.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ	16
16.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ ТОҚТАТУ	19
17.	САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ	20
18.	ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ	23
19.	СУБРОГАЦИЯ	23
20.	ФОРС-МАЖОР	23
21.	ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ	23
22.	БАСҚА ШАРТТАР	23
№ 5	ҚОСЫМША ТАЛАПТАР	31
№ 6	ҚОСЫМША ТАЛАПТАР	34

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы мұнай операцияларын және кен орындарын барлау және игеру кезіндегі тәуекелдерді сақтандыру Ережелерінің (бұдан әрі – Ережелер) және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының негізінде "Мұнай сақтандыру компаниясы" АҚ кез келген меншік нысанындағы ұйымдармен (заңды тұлғалармен), шетелдік заңды тұлғалармен, оның ішінде өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын, Қазақстан Республикасының азаматтары, шетел азаматтары, азаматтығы жоқ адамдармен (жеке тұлғалар) кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді сақтандыру шарттарын жасасады.
- 1.2. Сақтандыру шарты заңның немесе өзге де нормативтік –құқықтық актінің негізінде сақтандырылған мүлікті сақтауға мүдделілігі бар тұлғаның (Сақтанушының немесе өзге де пайда алушы тұлғаның) пайдасына жасалады.
- 1.3. Бұдан басқа, осы Ережелер бойынша ұңғыманы бақылауды жоғалту салдарынан үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне және/немесе қоршаған ортаға зиян келтіргені үшін азаматтық-құқықтық жауапкершілік сақтандырылуы мүмкін.
- 1.4. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушының өзі немесе осындай жауапкершілік жүктелуі мүмкін өзге тұлға жауапкершілігінің тәуекелі сақтандырылуы мүмкін. Сақтандырылған тұлға сақтандыру шартында аталып белгіленуге тиіс. Егер бұл тұлға шартта аталмаса, Сақтанушы сақтандырылған болып саналады. Сақтандыру шарты зиян келтірілуі мүмкін тұлғалардың пайдасына жасалады (пайда алушылар – үшінші тұлғалар).
Үшінші тұлғалардың қатарына Сақтанушының еңбек шартының немесе азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттың негізінде еңбек (қызметтік, лауазымдық) міндеттерін атқаратын, олар осы міндеттерді атқару кезінде зиян келтірген тұлғалары кірмейді.
Осы Ережелер бойынша Пайда алушылар – үшінші тұлғалар болып келесі жағдайда табылады:
 - 1.4.1. азаматтардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірілген жағдайда-жәбірленуші адамдар, сондай-ақ зиян келтірілген орындардың қолданыстағы заңнамасына сәйкес жәбірленуші қайтыс болған жағдайда зиянды өтетуге құқығы бар адамдар;
 - 1.4.2. мүлікке зиян келтірілген жағдайда-зиян келтірілген мүліктің жойылу, жоғалу, бүліну тәуекелін көтеретін адамдар;
 - 1.4.3. қоршаған ортаға зиян келтірілген жағдайда - қоршаған ортаны қорғау қарауындағы атқарушы биліктің уәкілетті органдары атынан мемлекет.
- 1.5. Осы Ережелердің талаптары бойынша сақтандыру шартын жасасу кезінде соңғылары сақтандыру шартының ажырамас бөлігіне айналады және Сақтандырушы үшін де, Сақтанушы үшін де міндетті болады.
- 1.6. Осы Ережелерде айтылмаған шарттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің (бұдан әрі – ҚР АҚ) тиісті баптарымен реттеледі.

2. НЕГІЗГІ АНЫҚТАМАЛАР. САҚТАНДЫРУ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ҰҢҒЫМАЛАР. БАҚЫЛАУДАН ШЫҚҚАН ҰҢҒЫМА, ҰҢҒЫМАНЫ БАҚЫЛАУДЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

- 2.1. Келесі шаралар жүріп жатқан сақтандыру, сақтандыру шартында көрсетілген мұнай, газ, геотермалдық, су, параметрлік және басқа да ұңғымаларда болған жағдайларға қолданылады:
 - 2.1.1. Бұрғылау, тереңдету, игеру, сынау, қызмет көрсету, жөндеу, қалпына келтіру немесе өндіруді бастауға дайындау, жою, консервациялау (бұдан әрі – "Бұрғылаудағы ұңғымалар, игеру, сынау, жөндеу") бойынша жұмыстар жүргізіліп жатқан;
 - 2.1.2. Мұнай, табиғи газ, сұйық, газ тәрізді немесе өзге де пайдалы қазбаларды өндіру, сұйықтықты немесе газды қабатқа айдау, жерасты қоймаларынан газды іріктеу (бағалау, нақты пайдалану (өндіру), айдау, бақылау – бұдан әрі – "пайдалану ұңғымалары") жүргізіліп жатқан;
 - 2.1.3. Қандай да бір себептермен мұнай, табиғи газ, сұйық, газ тәрізді немесе өзге де пайдалы қазбаларды өндіру уақытша тоқтатылды, ал ұңғыма тығынмен жабылды немесе өзге де тәсілмен консервацияланды (бұдан әрі - "консервациядағы ұңғымалар");
 - 2.1.4. Ұңғыманы коректендіретін өнімді қабаттар таусылғаннан кейін мұнай, табиғи газ, сұйық, газ тәрізді немесе өзге де пайдалы қазбаларды өндіру тоқтатылды және ұңғыма тиісті саланың қағидалары мен нормаларында (бұдан әрі – "жойылған ұңғыма") белгіленген тәртіппен жойылған.

- 2.2. Ұңғыманы бақылауды жоғалту (ұңғыманың бақылаудан шығуы). Ұңғыма, осы сақтандыру мақсатында, егер ұңғыма сағасынан жер бетіне, теңіз түбіне немесе басқа су айдындарының түбіне шығатын мұнай, табиғи газ, сұйық, газ тәрізді немесе өзге де пайдалы қазбалар немесе жуу сұйықтығы ағыны күтпеген жерден пайда болған жағдайда, бақылаудан шыққан болып есептеледі:
- 2.2.1. Мұндай ағын дереу болуы мүмкін емес:
- шығарындыларды алдын алуға арналған және осы Ережелердің 11.1.3 тармағына сәйкес ұңғымаларда орналасқан, Ережелердің 2.1.1-2.1.3. тармақтарында көрсетілген жұмыстарды жүргізу шарттарын міндетті түрде ескере отырып ұңғымалардағы превентерлер немесе өзге арнайы қондырғыларды пайдалану арқылы тоқтатылған; немесе
- жуу сұйықтығы бағанының тығыздығын немесе қысымын арттыру арқылы немесе ұңғымаға өзге де арнайы сұйықтықтарды, газдарды немесе материалдарды айдау арқылы немесе
- ұңғымаға, қандай да бір мүлікке және адамдардың өміріне қауіп төндірмей тиісті пайдалы қазбаларды өндіру үшін пайдаланылды немесе дивертор немесе өзге де осыған ұқсас арнайы құрылғы арқылы бөлінді, содан кейін ұңғымада бар ұңғыманы бақылауды қалпына келтіруге арнайы арналған жабдықты пайдалана отырып, уақтылы бақылауға алынған.
- 2.2.2. Мұндай ағынның пайда болуы қоршаған ортаны қорғау және халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы органдардың немесе өзге де уәкілетті органдардың бақылауынан шыққан тиісті ұңғыманың жариялануына себеп болған болса.
- 2.3. Ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру. Осы сақтандыру мақсатында бақылаудан шыққан ұңғыманы бақылау, егер:
- 2.3.1. Ұңғыманың бақылаудан шығуының себебі болып табылатын мұнай, табиғи газ, сұйық, газ тәрізді немесе өзге де пайдалы қазбалар, жуу сұйықтығының ағыны ұңғымадағы тиісті жабдықты пайдалану арқылы балық аулау, мүлік және адамдардың өміріне қауіп төндірмей тоқтатылуы немесе тоқтатылуы мүмкін;
- 2.3.2. Бұрғылау, терендету, игеру, сынау, қызмет көрсету, жөндеу, қалпына келтіру, өндіруді бастауға дайындық, өндіру, жою, консервациялау жұмыстары сақтандыру жағдайы басталғанға дейін тікелей жүргізілді, қайта басталды немесе дереу қайта басталуы мүмкін.
- 2.3.3. Ұңғыма сақтандыру жағдайы басталғанға дейін болған күйіне қайтарылды;
- 2.3.4. Ұңғыманың бақылаудан шығуына себеп болған мұнай, табиғи газ, сұйық, газ тәріздес немесе өзге де пайдалы қазбалар ағыны ұңғымаға, адамдардың мүлкі мен өміріне қауіп төндірместен тиісті пайдалы қазбаларды өндіру үшін пайдаланылуы немесе дивертор немесе өзге де осыған ұқсас арнайы құрылғы арқылы бөлініп, кейіннен ұңғымада барын пайдалана отырып, уақтылы бақылауға алынуы мүмкін ұңғыманы бақылауды қалпына келтіруге арналған жабдықтар.
- 2.4. Ұңғыманы бақылау осы Ережелердің 2.3.1 - 2.3.4-тармақтарында көрсетілген оқиғалардың кез келгені басталған сәттен бастап, бірақ уәкілетті органдар ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру туралы хабарландырудан бұрын емес, қалпына келтірілді деп есептеледі.

3. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

- 3.1. Мүліктік мүдделер осы сақтандыру Ережелері бойынша сақтандыру объектісі болып табылады:
- 3.1.1. А секциясы, В секциясы: ұңғыманы бақылауды жоғалтқан кезде сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы иеленуге, пайдалануға, оған билік етуге байланысты Сақтанушының (пайда алушының);
- 3.1.2. С секциясы: Сақтанушының (сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне, қоршаған ортаға ұңғыманы бақылауды жоғалту нәтижесінде келтірілген зиянды өтеу міндетіне байланысты,
- 3.2. Сақтандыру шарты осы Ережелердің А секциясының талаптарын міндетті түрде қосумен жасалады, осы Ережелердің В және С секцияларының талаптары тараптардың келісімі бойынша сақтандыру Шартына енгізіледі.
- 3.2.1. Сондай ақ тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартына мынадай қосымша сақтандыру талаптары енгізілуі мүмкін:
- А секциясының талаптарында сақтандыру шартын жасасу кезінде - № 1 және № 2 қосымша шарттар (осы Ережелерге 1 және 2-қосымшалар);
 - в секциясының талаптарын сақтандыру шартына енгізген кезде – № 3 қосымша шарттар (осы Ережелерге № 3 қосымша);

- с секциясының талаптарын сақтандыру шартына енгізген кезде – № 4 қосымша шарттар (осы Ережелерге № 4 қосымша).
- 3.2.2. Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартына мыналар енгізілуі мүмкін:
 - Жалға алу, лизинг шарттары немесе өзге де заңды негіздер бойынша сақтанушы алған бұрғылау, жөндеу, өндірістік немесе өзге де жабдықтарды сақтандыру бойынша № 5 қосымша шарттар (осы Ережелерге 5-қосымша);
 - Сақтанушыға тиесілі бұрғылау, жөндеу, өндірістік немесе өзге де жабдықтарды сақтандыру бойынша № 6 қосымша шарттар (осы Ережелерге 6-қосымша);

4. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ ЖАУАПКЕРШІЛІК ЛИМИТТЕРІ

- 4.1. Сақтандыру сомасы-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін қаражат сомасы.
- 4.2. Секциялар бойынша сақтандыру сомалары Сақтандырушы мен Сақтанушының келісімі бойынша белгіленеді:
 - осы Ережелердің А және В секциялары бойынша жалпы сақтандыру сомасы;
 - осы Ережелердің секция бойынша жеке сақтандыру сомасы.
 Мүлікті сақтандыру бойынша сақтандыру сомасы оның нақты құнынан аспауға тиіс. Егер сақтандыру шартында айқындалған мүлік бойынша сақтандыру сомасы сақтандыру объектісінің нақты құнынан асып кетсе, сақтандыру шарты жасалған күнгі сақтандыру объектісінің нақты құнынан асатын бөлігінде сақтандыру жарамсыз болып табылады. Егер сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру жағдайы басталған кездегі мүлік бойынша сақтандыру сомасы сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтандыру объектісінің нақты құнынан аз болса, онда сақтандыру төлемі сақтандыру сомасының сақтандыру объектісінің нақты құнына қатынасына барабар жүргізіледі.
- 4.2.1. Сақтандыру шартына № 1 – 4 қосымша шарттар енгізілген кезде осы қосымша шарттарға қатысты жекелеген сақтандыру сомалары белгіленбейді. Сақтандыру төлемдері осы Қосымша талаптар бойынша жүргізіледі:
 - № 1, 2 және 3 қосымша талаптар бойынша-А және В секциялары бойынша жалпы сақтандыру сомасы шегінде;
 - № 4 қосымша талаптар бойынша-С секциясы бойынша сақтандыру сомасы шегінде.
- 4.2.2. Сақтандыру сомалары теңгемен, ал Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген жағдайларда-шетел валютасымен көрсетіледі.
- 4.3. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша сақтандыру Шартын жасасу кезінде бір сақтандыру жағдайына немесе мүліктің белгілі бір түріне қатысты сақтандыру шартының бүкіл қолданылу мерзіміне, шығыстардың белгілі бір түрлерін өтеуге, оның ішінде сақтандыру жағдайы басталған кезде шеккен белгілі бір шығыстарды өтеу бойынша сақтандыру төлемдерінің шекті сомалары (жауапкершілік лимиттері) белгіленуі мүмкін.
- 4.4. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде басталған сақтандыру объектісіне қатысты болған барлық сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемдерінің сомасы осы сақтандыру объектісі үшін сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспауға тиіс.

5. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

- 5.1. Сақтандыру сыйлықақысы-сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.
- 5.2. Шарт бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін айқындау кезінде Сақтандырушы сыйлықақыны айқындайтын сақтандыру тарифтерін қолдануға құқылы, сақтандыру объектісін және сақтандыру сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігінен алынатын тәуекел (оның ішінде бұрғылау жабдығын пайдалану шарттары, мерзімі, оның техникалық статистикалық деректер), сондай-ақ сақтандыру шарттарын ескере отырып.
- 5.3. Сақтандыру сыйлықақысы ақшаны Сақтандырушының банктік шотына немесе қолма-қол ақшаны Сақтандырушының кассасына аудару арқылы төленеді. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын/бірінші сақтандыру жарнасын

төлеу міндеті Тараптардың уәкілетті өкілдері сақтандыру шартына қол қойған күннен бастап туындайды.

6. ФРАНШИЗА

- 6.1. Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартында сақтанушының залалды өтеуге өз қатысуының үлесі – франшиза көзделуі мүмкін. Франшиза - сақтандырушы төлемейтін залалдың бір бөлігі.
- 6.2. Франшиза, әдетте, бір сақтандыру жағдайы бойынша барлық талаптарға қатысты белгіленеді.
- 6.3. Франшиза шартты және шартсыз болуы мүмкін. Кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді сақтандыру шарттарында тек шартсыз франшиза көзделеді.
- 6.4. Шартсыз:
 - франшизаның белгіленген мөлшерінен аз немесе оған тең залал өтелмейді;
 - франшиза мөлшерінен асатын залал залалдың толық сомасы мен франшизаның белгіленген мөлшері арасындағы айырма мөлшерінде өтеледі.
- 6.5. Франшиза сақтандыру сомасының пайызымен немесе нақты ақшалай сомамен белгіленеді. Шегерім мөлшері сақтандыру Шартында белгіленеді.

7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫ ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛ ТҮРЛЕРІ

- 7.1. Сақтандыру тәуекелі-бұл сақтандыру жүзеге асырылатын оның пайда болу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілері бар болжамды оқиға.
- 7.2. Сақтандыру жағдайы сақтандыру шартында көзделген жасалған оқиға болып табылады, оның басталуымен сақтандырушының сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеті туындайды.
- 7.3. Егер сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан оқиға дүлей зілзаладан, атап айтқанда, жер сілкінісінен, жанартау қызметінен, дауылдан, дауылдан немесе торнадодан туындаса, онда осы Ережелердің 9-бөліміне сәйкес айқындалатын сақтандыру аумағында осындай дүлей зілзала басталған сәттен бастап 72 сағат ішінде осы дүлей зілзалалардың әсерінен келтірілген барлық залал дүлей зілзаладан туындаған деп есептеледі бір оқиға.

7.4. СЕКЦИЯ А. "ҰҢҒЫМАНЫ БАҚЫЛАУДЫ ЖОҒАЛТУ"

Осы Шартта сақтандыру шартын жасасу кезінде осы Ережелермен және сақтандыру шартымен алып тасталмаған кез келген себеппен ұңғыманың бақылаудан шығып кетуінде көрсетілген ұңғыманың жойылуы немесе бүлінуі сақтандыру жағдайы болып табылады.

- 7.4.1. Осы Шартта сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушының (пайда алушының, сақтандырылушының) келесі шығыстары өтелуге жатады:

1. бақылауды қалпына келтіруге немесе бақылаудан шыққан сақтандыру шартында көрсетілген Ұңғымаларды бақылауды қалпына келтіру әрекеттеріне байланысты.
Бұл ретте түсіру ұңғымаларын бұрғылау қажет болған жағдайда Сақтанушы (пайда алушы) бұл туралы сақтандырушыға дереу хабарлауға және осы Ұңғымаларды сақтандыру шартына енгізгені үшін сақтандырушы есептеген қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндетті. Қосымша сақтандыру сыйлықақысы төленбеген жағдайда түсіру ұңғымалары сақтандыру шартына енгізілген болып есептелмейді. Сақтандырушы хабардар етпеген жағдайда түсіру ұңғымаларын бұрғылауға арналған шығыстар бақылауды қалпына келтіруге арналған шығыстардың құрамына немесе сақтандыру шартында көрсетілген Ұңғымаларды бақылауды қалпына келтіру әрекеттеріне байланысты енгізілмейді.
Сақтандырушыны түсіру ұңғымаларын бұрғылау қажеттілігі туралы хабардар еткеннен және қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлегеннен кейін аталған ұңғымалар сақтандыру шартына енгізілген және осы Ережелердің А секциясы бойынша сақтандырылған болып есептеледі. № 1, 2 қосымша талаптарға сәйкес түсіру ұңғымаларын сақтандыру жүргізілмейді. Түсіру ұңғымаларын сақтандыру шартына қосу сақтандыру шартына қосымша келісіммен ресімделеді.
2. сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымадағы өртті сөндіруге немесе сөндіруге байланысты, ол жер бетінен немесе су бетінен жоғары ағып кетсе;
3. сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың бақылаудан шығуы нәтижесінде туындаған кез келген басқа ұңғымалардағы өртті сөндіруге немесе сөндіруге байланысты, егер бұл ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру үшін қажет болса;

4. сақтандыру аумағында туындаған және бақылаудан шығу немесе сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың өртенуінен шығу қаупі бар өзге өртті сөндіруге немесе сөндіруге тырысуға байланысты;
5. бақылаудан шыққан ұңғыманы мақсатты түрде өртеуге байланысты. Бұл шығыстар мынадай талаптармен өтеледі:
 - ұңғыманы мақсатты түрде өртеу мемлекеттік органдардың немесе өзге де уәкілетті органдардың өкімі бойынша, осындай өкімдер беруге немесе Сақтанушының (Пайда алушының) нұсқауы бойынша ұңғыманың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларда жүзеге асырылады, егер мақсатты өртеу жүзеге асырылған сәтте Сақтанушының (пайда алушының), өзге де жұмыс өндірушінің қызметкерлеріне, сондай-ақ сақтандыру аумағындағы өзге де тұлғаларға қауіпсіздік қамтамасыз етілсе (сақтандыру шартында көрсетілген),
- 7.4.2. Осы Ережелердің А секциясы шеңберінде Сақтанушының (Пайда алушының) кейін шеккен шығыстары сақтандырумен жабылмайды:
 - бақылаудан шыққан сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру;
 - сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың бақылаудан шығуы, басқа ұңғымалардағы өрттің нәтижесінде пайда болған сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымадағы өртті сөндіру немесе сөндіруге тырысу әрекетінің аяқталуы;
 - сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаға тікелей жақын жерде өтетін және сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың бақылаудан шығу немесе жану қаупі бар өзге өртті сөндіру немесе сөндіруге тырысу әрекетінің аяқталуы.
- 7.4.3. Осы Ережелердің А секциясы бойынша мынадай залалдар өтелмейді:
 - осы Ережелердің 7.4-тармағында көрсетілмеген;
 - бұрғылау, өндірістік және жөндеу жабдықтарының жойылуынан (жоғалуынан) немесе зақымдануынан туындаған;
 - кідіріс (өндіруді кешіктіруді немесе кейінге қалдыруды қоса алғанда) және/немесе пайдалану мүмкіндігінің жоғалуы және/немесе ұңғыманың өнімділігінің жоғалуы немесе төмендеуі (қабат қысымының төмендеуіне байланысты туындаған шығындарды қоса алғанда) және/немесе қабаттың зақымдануы салдарынан болған.
- 7.4.4. Сақтандыру шартында ұңғыманы бақылауды жоғалтудың алдын алу бойынша шығындарды өтеу де көзделуі мүмкін. Осы Шартты сақтандыру шартына енгізу № 2 қосымша талаптарға және осы Ережелерге сәйкес жүзеге асырылады.
- 7.5. **СЕКЦИЯ В. "ҰҢҒЫМАНЫ ҚАЙТА БҰРҒЫЛАУ"**

Сақтандыру шартына осы Шарт енгізілген кезде, осы Ережелердің А секциясының және/немесе № 1 қосымша шарттардың талаптарына сәйкес сақтандыру жағдайы басталған кезде (Егер осы қосымша шарттар сақтандыру шартына енгізілген болса) сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы немесе оның кез келген учаскесін қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау бойынша жүргізілген шығыстар да өтелуге жатады, егер осы ұңғыманың (оның учаскесінің) жойылуы немесе зақымдануы ұңғыманың бақылаудан шығуы (осы Ереженің 2.2-тармағына сәйкес) немесе қабат сұйықтықтарының қабат аралық ағыны (№1 қосымша шарттарға сәйкес) салдарынан орын алса.

Осы шығыстар осы Ережелердің А секциясына сәйкес ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру және/немесе № 1 қосымша талаптарға сәйкес жер астындағы ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру жөніндегі шығыстарды өтеу шартымен және сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы немесе оның кез келген учаскесін қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау жөніндегі жұмыстарды жүргізудің неғұрлым үнемді әдістерін қолдану шартымен өтеледі.

Осы Ережелердің А секциясы бойынша сақтандыру төлемімен бірге осы Ережелердің В секциясы талаптарына сәйкес шығыстарды өтеу А және В секциялары бойынша белгіленген жалпы сақтандыру сомасының мөлшерінен аспауға тиіс.
- 7.5.1. В секциясы бойынша қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау бойынша шығыстар өтелмейді:
 1. осы Ережелердің 2.1.1-тармағында көрсетілген ұңғымалар-тиісті сақтандырылған ұңғыманың бақылаудан шығуы болған тереңдіктен төмен;
 2. осы Ережелердің 2.1.2-тармағында көрсетілген ұңғымалар-тиісті ұңғыма мұнай, газ немесе өзге де пайдалы қазбаларды өндіру, сұйықтықты немесе газды қабатқа айдау, жерасты қоймаларынан газды іріктеу немесе кен орнының параметрлерін бақылау бойынша тиісті операциялар жүргізген немесе жүргізуге қабілетті геологиялық аймақтың немесе аймақтардың пайда болу тереңдігінен төмен.

- 7.5.2. Қалпына келтіру және қайта бұрғылау бойынша шығыстар өтелмейді, егер:
1. ұңғыманы нақты қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау сақтандыру шарты аяқталған немесе мерзімінен бұрын тоқтатылған күннен кейін 540 күн өткен кейін басталмаған болса;
 2. осы Ережелердің 7.5.1-тармағында көрсетілген тереңдікке қол жеткізілген және ұңғыма сақтандыру жағдайы басталғанға дейін немесе осындай жұмыстарды жүргізу тәжірибесінде қабылданған жабдықтар мен технологияларды қолдана отырып, оны қауіпсіз пайдалану мүмкін болатын жағдайға дейін қалпына келтірілсе.
- 7.5.3. В секциясы бойынша туындаған шығындар (шығыстар) өтелмейді:
1. ұңғыма алаңындағы бұрғылау, өндірістік және жөндеу жабдықтарының жоғалуы (жойылуы) немесе зақымдануы;
 2. сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы пайдаланудың мүмкін еместігі және/немесе қаза болуы немесе өнімділігінің төмендеуі (қабаттық қысымның жоғалуына байланысты туындаған шығындарды қоса алғанда) және/немесе қабаттың жоғалуы (зақымдануы);
 3. кез келген қосалқы түсіру ұңғымасын немесе оның кез келген учаскесін қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау;
 4. ұңғыманың бақылаудан шығуына себеп болатын мұнай, табиғи газ немесе су ағыны өндіру процесіне ауыстырылған немесе дивертор немесе басқа да осыған ұқсас арнайы құрылғы арқылы бөлінген немесе бақылауды қалпына келтіру мақсатында бұрғыланған түсіру ұңғымалары арқылы аяқталуы мүмкін ұңғыманы қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау арқылы;
 5. сақтандыру жағдайы басталған кезде жойылған немесе консервацияланған деп есептелген ұңғымаларды қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау.
- 7.5.4. Осы Ережелердегі В секциясы бойынша да осы Ережелердің А секциясы бойынша өтелуге жататын залалдар өтелмейді.
- 7.5.5. Сақтандыру шартында Ұңғымаларды кеңейтілген қайта бұрғылау немесе қалпына келтіру бойынша шығындарды өтеу көзделуі мүмкін. Осы Шартты сақтандыру шартына енгізу осы Ережелерге № 3 қосымша талаптарға сәйкес жүзеге асырылады.
- 7.6. **СЕКЦИЯ С.** Сақтанушының (сақтандырылушының) үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және мүлкіне зиян келтіргені үшін, сондай-ақ сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларды бақылауды жоғалту нәтижесінде қоршаған ортаның ластануы үшін азаматтық-құқықтық жауапкершілігі.
- С секциясы бойынша сақтандыру жағдайы осы Ережелердің А секциясы бойынша сақтандыру жағдайы деп танылған сақтандыру Шартында көрсетілген ұңғымаларды бақылауды жоғалтудан туындаған ластану немесе жұқтыру нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына, мүлкіне, қоршаған ортаға зиян келтіру болып табылады. Үшінші тұлғалардың қатарына тапсырыс берушілер, мердігерлер, қосалқы мердігерлер және Сақтанушы сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларда жұмыстар жүргізу жөнінде шарттық қатынастарда тұрған өзге де тұлғалар кірмейді.
- 7.6.1. Осы Ережелердің С секциясы бойынша Сақтандырушы азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру жөніндегі сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы шегінде келесі шығыстарды өтейді:
- Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) сақтандыру шартында көрсетілген бақылаудан шыққан ұңғыма көзі болып табылатын ағып кету, ластану немесе жұқтыру нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына, мүлкіне, қоршаған ортаға тікелей келтірілген зиянды өтеу үшін, оның ішінде қоршаған ортадағы үшінші тұлғалардың мүлкіне қатысты қалпына келтіру жұмыстарына жүргізуге міндетті;
- үшінші тұлғалардың мүлкін, қоршаған ортаны ластанушы немесе зиян келтіруші заттардан тазартуға, сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыма болып табылатын, оның ішінде мұндай заттарды ұстауға және/немесе бұруға және/немесе болдырмауға арналған шығындарды мұндай заттардың жағаға түсуі немесе соған әрекет жасау.
- 7.6.2. Сақтандыру Шартында, сақтандыру шартында көрсетілген бақылаудан шыққан ұңғыма көзі болып табылатын ағып кету, ластану немесе жұқтыру нәтижесінде қойылатын кез келген талаптан немесе талаптардан қорғау кезінде Сақтанушының (Сақтандырылушының) шеккен шығыстарын, сондай-ақ Сақтанушының (Сақтандырылушының) өтеуіне берілген сот шығыстарын өтеу көзделуі мүмкін. үшінші тұлғалардың зиянды өтеу туралы талаптарын сот арқылы реттеу.
- 7.6.3. Сақтандыру шартында үшінші тұлғаларды және олардың мүлкін, соның ішінде жануарларды эвакуациялау бойынша шығыстарды өтеу де көзделуі мүмкін. Осы Шартты сақтандыру шартына енгізу № 4 қосымша талаптарға және осы Ережелерге сәйкес жүзеге асырылады.

7.6.4. Осы Ережелердің С секциясы бойынша Сақтандырушы төменгілерді өтемейді:

- мұнай мен газ шығарындыларына, сондай-ақ қоршаған ортаның ластануына қатысты мемлекеттік билік органдары белгілеген айыппұлдар немесе өзге де санкциялар сомасы;
- Сақтанушы (сақтандырылушы) жалға немесе лизингке алған мүліктің жойылуына, бүлінуіне, пайдаланылмауына байланысты шығыстар, сондай-ақ оны тазарту жөніндегі шығыстар;
- Сақтанушының (сақтандырылушының) қоршаған ортаның ластануының кез келген катерін төмендету немесе тергеу бойынша сақтандыру жағдайы басталғанға дейін шеккен шығыстары;
- Сақтанушының (сақтандырылушының) қоршаған ортаның ластануы нәтижесінде үшінші тұлғаларға келтірілген зиянды өтеуге байланысты шығыстары, егер бұл зиян Сақтанушының (сақтандырылушының) қызметінің табиғи салдары болып табылса және ұңғыманың бақылаудан шығуына байланысты болмаса;
- мұндай бұзылулар ұңғыманы бақылауды жоғалту нәтижесінде денсаулыққа келтірілген зиянның салдары болған жағдайларды қоспағанда, Сақтанушының (сақтандырылушының) жүйке немесе психикалық бұзылуларға байланысты жеке тұлғалардың талап-арыздары бойынша зиянды өтеуге байланысты шығыстары;
- Сақтанушының (сақтандырылушының) үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және мүлкіне, сондай-ақ сақтандыру аумағынан тыс жерде келтірілген қоршаған ортаға келтірілген зиянды өтеуге байланысты шығыстары;
- Сақтанушының (сақтандырылушының) шарттық міндеттемелердің бұзылуына байланысты шығындарды өтеуге байланысты шығыстары;
- осы Ережелердің 4-бөлімінің басқа тармақтары бойынша жабылатын кез келген басқа шығыстар.

8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ЖАЛПЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕР

8.1. Кез келген жағдайда, төменгілер нәтижесінде орын алған сақтандыру нәтижесінде мүлікке зиян келтіруді, шығындарды (шығыстарды) және залалды өтемейді:

- 1) соғыстар; интрузиялар; шет мемлекеттің дұшпандық әрекеттері; NMA 464 01/01/1938 жылғы соғыс және азаматтық соғысты алып тастау бабына сәйкес әскери немесе ұқсас операциялар (соғыс жарияланған немесе жарияланбаған) немесе азаматтық соғыс;
- 2) Көтеріліс; ереуілдер; локауттар; халық көтерілісіне дейін өсетін немесе кеңейетін азаматтық тәртіпсіздіктер; бүлік; азаматтық толқулар; әскери көтеріліс;
- 3) Революция; адам атынан немесе кез келген ұйыммен бірге жасаған билікті әскери басып алу немесе басып алу; тәркілеу; мүлікті реквизициялау немесе мемлекет меншігіне алу; террористік әрекеттер;
- 4) саботаж; NMA 2920 терроризмді алып тастау бабына сәйкес терроризм;
- 5) CI 370 10.11.03 ескертпесіне сәйкес ядролық энергияны, радиоактивті сәулеленуді, химиялық, биологиялық, биохимиялық немесе электромагниттік қаруды пайдалану немесе атом отынын жағудан радиоактивті отынмен немесе радиоактивті қалдықтармен ластану;
- 6) Улы зеңді жою туралы Ережеге сәйкес улы зеңнің зақымдануы;
- 7) Алкогольдік, уытты немесе есірткілік мас күйінде немесе дәрі-дәрмек препараттарының әсерінен сақтандырылған объектілердегі жұмыстар, нәтижесінде сақтандыру жағдайы орын алса;
- 8) Сақтандыру жағдайы басталғанға дейін кез келген қалпына келтіру, реттеу, қызмет көрсету;
- 9) Сақтанушының немесе өзге де мүдделі тұлғалардың не олардың қызметкерлерінің қасақана іс-әрекеттері;
- 10) Технологиялық процесте жарылғыш заттарды пайдалануды қоспағанда, жарылғыш заттарды пайдаланудан немесе сақтаудан туындаған жарылыс затын орнату немесе жарылыс жасау;
- 11) Сақтанушының немесе өзге де мүдделі тұлғалардың Қазақстан Республикасының заңдарын, мемлекеттік қадағалау органдарының нормативтік актілерін бұзуы, сондай-ақ жұмыс жүргізу технологиясын, мүлікті пайдалану қағидаларын, өрт қауіпсіздігі қағидаларын, от қауіпті және жарылыс қауіпті заттар мен заттарды, сондай-ақ соғыс құралдарын тасымалдау және сақтау қағидаларын бұзуы;
- 12) Сақтандыру аумағынан тыс жұмыстарды жүргізу.
- 13) Пайдаланудың жоғалуы немесе пайдаланудың кешігуі, ұңғыманың жоғалуы, сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға байланысты шығындар, кез келген тергеу сипатындағы табыстың немесе пайданың жоғалуы;

- 14) Мұнай, газ немесе ауаны бұрғылау ерітіндісі ретінде пайдалану;
 - 15) Егер мұндай жұмыстар сақтандыру шарты бойынша сақтандыру басталғанға дейін басталған және аяқталмаған болса, ұңғымаларды бұрғылау, жөндеу, қызмет көрсету, нығайту немесе тереңдету жөніндегі жұмыстарды жүргізу;
 - 16) Жер сілкінісі;
 - 17) Табыстың жоғалуы;
 - 18) Келісімшарттың жоғалуы.
- 8.2. Осы сақтандыру Ережелері бойынша Сақтанушыға немесе үшінші тұлғаларға келтірілген тікелей мүліктік зиян ғана өтелуге жатады. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүргізбеуге құқылы:
- 1) Сақтанушыға, оның қосалқы мердігерлеріне немесе онда жұмыс істейтін адамдарға қолданыстағы заңнамаға сәйкес ақшалай нысанда айыппұл, тұрақсыздық айыбы, өсімпұл немесе өзге де айыппұл санкцияларын салу;
 - 2) Жазалау шараларын немесе жазалау залалдарын қолдану нәтижесінде келтірілген залалдар, оның ішінде өтемақылық залалдардың жинақталуынан болған залалдар;
 - 3) Сақтандырылған мүлікті пайдаланудың қарапайым, уақытша мүмкін еместігі және басқа да жанама шығындар, атап айтқанда, өнімді жеткізудің кешігуі немесе уақтылы жеткізбеу, өндірудегі үзіліс, бұрғылау жұмыстарының мерзімдерін орындамау немесе ұңғымаларды уақтылы пайдалануға бермеу, ұңғымалардың өнімділігінің төмендеуі немесе олардың дебетінің төмендеуі немесе мұнай немесе газ қабатындағы қысымның төмендеуі, сақтандырылған ұңғымаларды пайдалану мүмкін еместігі немесе басқа да ұқсас себептермен, тіпті мұндай жанама шығындар сақтандыру жағдайынан туындаған болса да;
 - 4) Ұңғымалардың өздеріне, олардың жерасты учаскелеріне немесе ұңғыма сағасынан төмен орналасқан жабдыққа (жер үсті ұңғымаларына қатысты) немесе ротор үстеліне (теңіз түбіндегі ұңғымаларға немесе өзге де су айдындарына қатысты) зақым келтіру. Бұл тыс шарт № 5, 6 Қосымша талаптар (осы Ережелерге 5, 6-қосымшалар) бойынша бұрғылау және басқа да жабдықтарды сақтандыру кезінде қолданылмайды;
 - 5) Компьютерлік вирустардан туындаған электрондық жабдықтың істен шығуы.
 - 6) Моральдық зиян;
 - 7) Егер шартта өзгеше көзделмесе, сараптамалық және сот шығындары;
 - 8) Сәулетшілердің, маркшейдерлердің және кеңесші инженерлердің ақысы;
 - 9) CL 380 10.11.03 В NMA 2912 23.11.2000 электрондық деректерді алып тастау туралы Ережеге сәйкес электрондық деректер.
- 8.3. Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру бойынша келесілер өтелмейді:
- 8.3.1. көзі сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыма болып табылатын субстанциялардың, қандай да бір бұрғылау жабдығының немесе пайдалы қазбаларды өндіруді жүргізуге арналған жабдықтың жойылуынан, бүлінуінен немесе ластануынан туындаған залалдар;
- 8.3.2. осы Ережелердің А секциясы бойынша сақтандыру жағдайының басталуын болғызбау мақсатында және/немесе № 1 қосымша талаптар бойынша шеккен шығыстар;
- 8.3.3. № 2 Қосымша талаптар бойынша өтелетін шығыстар;
- 8.3.4. үшінші тұлғалардың мүлкін, қоршаған ортаны ластау немесе зиян келтіру нәтижесінде тікелей немесе жанама түрде туындайтын залалдар, егер мұндай ластану немесе зиян келтіру:
- Сақтанушы (Сақтандырылушы) немесе Сақтанушы (Сақтандырылушы) үшін немесе оның атынан әрекет ететін қандай да бір басқа тұлға немесе ұйым тарапынан қасақана және / немесе қасақана әрекет болып табылады,
 - акт сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың қандай да бір жағдайының тікелей нәтижесі болып табылады, оның болуы тиісті салада белгіленген қолданыстағы заңнаманың, ережелер мен нормалардың талаптарын бұзу болып табылады. Егер осы салада белгіленген қолданыстағы заңнаманы, ережелер мен нормаларды бұзудан туындаған жай-күй тиісті мемлекеттік орган санкциялаған және мақұлдаған бағдарлама арқылы түзету процесінде болса, оның құзыретіне қолданыстағы заңнаманың, осы салада белгіленген ережелер мен нормалардың сақталуын қадағалау мен бақылау жататын болса, осы алып тастау қолданылмайды. Сақтанушы (Сақтанушы) осындай бағдарламаға сәйкес әрекет етеді.
- 8.3.5. Сақтанушыны/пайда алушыны және оның қызметкерлерін қоса алғанда, қасақана зиян келтірген кез келген тұлғалардың талаптары немесе талап арыздары. Қасақана зиян келтіруге залалдың ықтимал басталуы жеткілікті үлкен ықтималдықпен күтілетін және осындай іс-әрекеттерге жауапты адам саналы түрде жол беретін іс-әрекет немесе әрекетсіздік жасау теңестіріледі;

- 8.3.6. Сақтанушының сақтандырушымен келісілген мерзім ішінде жалпы қабылданған нормаларға сәйкес жою қажеттілігін сақтандырушы көрсеткен тәуекел дәрежесін едәуір арттыратын мән-жайларды жоймауы салдарынан болған зиянды өтеу туралы талаптар;
- 8.3.7. ластаушы заттардың тұрақты шығарындылары мен төгінділерінен, сондай-ақ Сақтанушымен Еңбек және/немесе шарттық қатынастарда тұрған адамдардың жұмысындағы немқұрайлылықтан келтірілген залал;
- 8.4. Егер сақтанушы, пайда алушы, Сақтандырылған тұлға сақтандыру жағдайының басталуына әкелетін әрекеттерді қасақана жасаса немесе оған жол берсе немесе сақтандыру жағдайының себептерін немесе залалдың мөлшерін айқындау кезінде сақтандырушыны немесе оның өкілдерін қасақана адастырса және аталған адамдардың ниеті сот тәртібімен белгіленсе, сақтандырушы осы сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемін жүргізу міндетінен босатылады.
- 8.5. Сақтандыру шартында сақтандырудан басқа да ерекшеліктер көзделуі мүмкін.

9. САҚТАНДЫРУ МЕРЗІМІ МЕН АУМАҒЫ. САҚТАНДЫРУ ҚОРҒАНЫСЫ

- 9.1. Сақтандыру шарты 12 (он екі) ай мерзімге немесе Тараптар келіскен өзге мерзімге жасалады, ол сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 9.2. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысын төлеу Сақтандырушының күні банк шотына немесе кассасына қаражат түскен күн болып есептеледі.
- 9.3. Сақтандыру қорғанысы сақтандыру шартында көрсетілген аумақта болған оқиғаларға қолданылады.
- 9.4. Сақтандыру қорғанысы әрекет ете бастайды (егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе):
 - 9.4.1. бұрғылау сәтінен бастап (қашау жер бетіне немесе су қоймасының түбіне бірінші тиген сәттен бастап) – сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларға қатысты, онда бұрғылау сақтандыру шарты күшіне енген күннен кейін басталады;
 - 9.4.2. сақтандыру шарты күшіне енген күні орындалған жұмыс түрі аяқталған кезден бастап - сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларға қатысты, олар бойынша сақтандыру шарты күшіне енген күні сақтандыру шарты, бұрғылау немесе жөндеу жұмыстары, терендету, қайта жабдықтау немесе жөндеу жұмыстары жүргізілсе;
 - 9.4.3. сақтандыру шарты күшіне енген күннен бастап – сақтандыру шартында көрсетілген басқа ұңғымаларға қатысты.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 10.1. Сақтандыру шарты сақтандырушы мен Сақтанушы арасындағы келісім болып табылады, оның күшінде сақтандырушы шартта көзделген оқиғалар (сақтандыру жағдайлары) басталған кезде шартта белгіленген ақы (сақтандыру сыйлықақысы) үшін Сақтанушыға (пайда алушыға) осы Ережелерде және сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және шарттарда сақтандыру төлемін жүргізуге міндеттенеді.
- 10.2. Сақтандыру шарты Сақтанушының жазбаша немесе ауызша өтініші негізінде жасалады, сақтандыру шарты жасалғаннан кейін жазбаша өтініш Шарттың ажырамас бөлігіне айналады.
- 10.3. Сақтандыру тәуекелдерін бағалау және сақтандыру шартын жасасу үшін Сақтандырушы сақтанушыдан мынадай мәліметтер мен құжаттарды сұратуға құқылы:
 - Толтырылған өтініш-сауалнама;
 - Оның атауы, тіркеу және (немесе) түгендеу нөмірлері, орналасқан жері, бастапқы және (немесе) нақты құны және (немесе) баланстық құны, сақтандыру құны, сақтандыру сомасы, есепке қойылған жылы көрсетіле отырып, сақтандыруға мәлімделетін мүліктің тізбесі;
 - Сақтандыруға мәлімделген мүлікті бағалау туралы есеп;
 - Геологиялық-техникалық наряд;
 - Бұрғылау кестесі;
 - Тәуекелді (тәуекелдерді) бағалау туралы сюрвейерлік есеп;
 - Пайдалану ұңғымаларына арналған ұңғыманың паспорты;
 - Өндіруші ұңғыманың пайдалану карточкасы;

- Соңғы 3 (үш) жылдағы сақтандыруға мәлімделген мүлікке қатысты залалдар туралы оқиғаның (сақтандыруға мәлімделген мүліктің зақымдануының) күнін, сипатын, себептерін, келтірілген зиянның (залалдың, зақымданудың) мөлшерін көрсете отырып ақпарат (мәліметтер);
 - Мемлекеттік бақылау және қадағалау органдарының нұсқамаларының болуы және сақтанушының осы нұсқамаларды орындауы туралы ақпарат (мәліметтер);
 - Сақтанушының/(Пайда алушының) сақтандыруға өтініш білдірген мүлікті иеленуге, пайдалануға немесе билік етуге байланысты мүліктік мүддесін растайтын құжаттар. Сақтанушыда (Пайда алушыда) А Секциясы бойынша мүлікті сақтау мүддесінің жоқ болған жағдайда Сақтанушының мүліктік мүддесін растауды беруінсіз жасалған сақтандыру Шарты, жарамсыз болып табылады.
- 10.4. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушы сақтандырылатын мүлікті өз бетінше немесе тәуелсіз сарапшыларды (мамандарды, сюрвейерлерді) тарта отырып тексеруге, сақтандыруға мәлімделген мүліктің орналасқан жері бойынша тәуекелдерді бағалауды жүргізуге, өндірістегі күзеттің жай-күйімен танысуға, қауіпсіздік техникасын бұзу фактілерінің және олардың зардаптарының болуын тексеруге, Сақтанушының мемлекеттік бақылау және қадағалау органдарының нұсқамаларын орындауына құқылы, сондай-ақ, қажет болған жағдайда сақтандырылатын мүліктің нақты құнын белгілеу мақсатында сараптама тағайындауға құқылы. Сақтандырылатын мүлікті қарау қажет болған жағдайда Сақтандырушы сақтандыру шарты жасалғанға дейін бұл туралы Сақтанушыға хабарлауға міндетті.
- 10.5. Сақтанушы сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға сақтандыруға қабылданатын объектіге қатысты тәуекел дәрежесін айқындау үшін елеулі маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға міндетті.
- Атап айтқанда, Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыруға мәлімделген ұнғымалардың қандай күйде екендігі туралы, сондай-ақ осы Ережелердің 2.1-тармағында көрсетілген нақты қандай жұмыстарды жүргізу уақытында сақтандыру жүзеге асырылатыны туралы хабарлауға міндетті. Сондай-ақ Сақтанушы сақтандырылатын объектіге қатысты тәуекел дәрежесін айқындау мақсатында Сақтандырушы қойған барлық сұрақтарға толық жауап беруге міндетті. Егер Сақтанушы хабарлаған мәліметтер тұтастай немесе бір бөлігінде шындыққа сәйкес келмейтіні және Сақтанушы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлағаны анықталса, Сақтандырушының сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап етуге құқығы бар. Егер мұндай шарт жарамсыз деп танылса, онда шарт бойынша қандай да бір төлемдер болған кезде Сақтанушы жүргізілген барлық төлемдерді Сақтандырушыға толық көлемде қайтарады.
- 10.6. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы мен Сақтандырушы, егер бұл Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмесе, осы Ережелердің жекелеген ережелерін өзгерту, толықтыру немесе алып тастау туралы уағдаласа алады.
- 10.7. Сақтандыру шартына барлық өзгерістер мен толықтырулар Тараптардың қосымша келісімдерге қол қоюы арқылы жазбаша нысанда ресімделеді.
- 10.8. Сақтанушы өзінің қолданылу кезеңінде сақтандыру шартын (полисін) жоғалтқан кезде Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші бойынша телнұсқа береді.

11. ҰНҒЫМАНЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ. ҚАУІПСІЗДІК НОРМАЛАРЫН БҰЗУ

- 11.1. Егер Сақтанушы (Пайда алушы, Сақтандырылушы) мердігер, қосалқы мердігер немесе сақтандыру шартында көрсетілген бұрғылау немесе өзге де жұмыстарды жүргізетін өзге тұлға болып табылса, ол міндетті:
- 11.1.1. Осы жағдайларда және осы жерде осындай жұмыстарды жүргізуді регламенттейтін ережелер мен нормаларға сәйкес жұмыстарды жүргізуді қамтамасыз ету;
- 11.1.2. Қолданыстағы заңнамада, мемлекеттік өртке қарсы қызметтің және осы саладағы тиісті ережелер мен нұсқаулықтарды шығаруға уәкілетті өзге де қадағалау және бақылау органдарының қағидалары мен нұсқаулықтарында көзделген нормаларға сәйкес балық аулау мен жұмыстардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
- 11.1.3. Сақтандыру шартында көрсетілген ұнғымалардың сағасында сала талаптарына сәйкес ұнғымада болуы тиіс стандартты үлгідегі шығарындыларға қарсы превенторларды немесе басқа да арнайы шығарындыларға қарсы жабдықтарды орнатуды және тиісті тексеруді жүзеге асыру;
- 11.1.4. Ұнғыманы бұрғылау, пайдалану және жөндеу үшін қолданылатын жабдықты аспаптық бақылауды қоса алғанда, жұмыс қабілеттілігін мерзімді тексеруді жүзеге асыру, оның ақауы сақтандыру жағдайына әкелуі мүмкін; стандартты үлгідегі шығарындыларға қарсы превенторларды мерзімді тексеруді жүзеге асыру;

- 11.1.5. Бақылаудан шыққан сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру бойынша барлық қажетті шараларды қабылдау;
- 11.1.6. Сақтанушының (пайда алушының, сақтандырылушының) басшылығымен қосалқы мердігерлердің немесе сақтандыру шартында көрсетілген жұмыстарды орындауға қатысатын өзге де адамдардың қауіпсіздік нормаларын орындауын қамтамасыз ету;
- 11.1.7. Сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымалар орналасқан кәсіпшілік персоналын тиісті біліктілігі бар қызметкерлермен жасақтау;
- 11.1.8. Осы мақсатқа арналған арнайы жабдықты пайдалана отырып, қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін барлық шараларды қабылдау.
- 11.2. Егер Сақтанушы сақтандыру шартында көрсетілген бұрғылау немесе өзге де жұмыстардың тапсырыс берушісі не сақтандыру объектілерінде сақтандыру мүддесі бар, бірақ сақтандыру шартында көрсетілген жұмыстарды жүргізбейтін өзге тұлға болып табылса, ол сақтандыру шартында көрсетілген жұмыстарды орындайтын тұлғалардың, осы Ережелердің 11.1-тармағында баяндалған нормалар мен талаптарды қамтамасыз етуі үшін барлық қажетті және ықтимал шараларды қолдануға міндетті.

12. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

- 12.1. Сақтанушының құқықтары:
 1. сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін алу;
 2. сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге;
 3. шартты мерзімінен бұрын тоқтатуға;
 4. үшінші тұлғалардың пайдасына сақтандыру шартын жасасуға;
 5. шарт бойынша құқықтар мен міндеттерді Сақтандырушының келісімімен заңды тұлға ретінде қайта ұйымдастырған кезде құқықтық мирасқорға беруге;
 6. сақтандыру Шартында, сақтандыру ережелерінде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де құқықтарға.
- 12.2. Сақтанушы міндеттері:
 1. сақтандыру Шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау және Сақтандырушының сақтандыру шартын жасасу туралы шешім қабылдауы үшін өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы, сақтандыруға арналған өтініште және/немесе Сақтандырушының өзге де жазбаша сұрау салуында хабарлау;
 2. Сақтандырушыға сақтандырылған мүлік бойынша сақтандырылған тәуекелдерге қатысты басқа сақтандыру компанияларымен жасалған және жасалатын барлық сақтандыру шарттары туралы жазбаша хабарлау;
 3. сақтандыру сыйлықақысын сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде және тәртіппен төлеу;
 4. сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау үшін елеулі маңызы бар барлық өзгертілген мән-жайлар туралы дереу хабарлау;
 5. зиян келтіру мүмкіндігін азайту үшін сақтық шараларын қабылдау; сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға болған кезде осы Ережелерде көзделген барлық қажетті әрекеттерді жасау.
 6. Сақтандырушының жазбаша сұрауы кезінде жаңа ұңғымалардың нақты бұрғыланған тереңдігі туралы декларациялар беру;
 7. осы Ережелерде және/немесе сақтандыру Шартында көзделген басқа да әрекеттерді жасау;
 8. осы Ережелердің және сақтандыру шартының талаптарын Пайда алушының назарына жеткізу.
- 12.3. Сақтандырушының құқықтары:
 1. Сақтанушы ұсынатын сақтандыру объектісі туралы ақпаратты және оның дұрыстығын тексеру;
 2. бүлінген мүлікті тексеруге қатысу;
 3. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде құзыретті органдарға сұрау салулар жіберу;
 4. Сақтанушыдан немесе сақтандырылған тұлғадан сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау мән-жайларын анықтау үшін қажетті ақпаратты талап ету;
 5. Заңда белгіленген тәртіппен Сақтанушыға қойылатын талаптардың мөлшеріне наразылық айту;
 6. оқиға сақтандыру жағдайы деп танылмаған жағдайда Сақтанушыны және/немесе жәбірленушіні бұл туралы жазбаша хабардар ете отырып, сақтандыру төлемін төлеуден бас тарту;
 7. Сақтанушы туындаған сақтандыру жағдайы туралы 3 (жұмыс) күн ішінде хабарламаған жағдайда сақтандыру төлемінен бас тартуға;
 8. сақтандыру объектісінің жай-күйін, Сақтанушы хабарлаған сақтандыру объектісі туралы мәліметтердің нақты мән-жайларға сәйкестігін, сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларды

- ұстау және пайдалану, сақтандыру шартында көрсетілген жұмыстарды жүргізу нормалары мен ережелерінің, сондай-ақ оның қолданылу мерзімі ішінде сақтандыру шартының талаптарының сақталуын, сақтанушыны (пайда алушыны, сақтандырылушыны) анықталған бұзушылықтар туралы жазбаша хабардар ете отырып, тексеру және оларды жою бойынша ұсынылған шаралар;
9. тәуекел дәрежесі ұлғайған жағдайда сақтандыру Шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің ұлғаюына барабар түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап ету; Егер Сақтанушы сақтандыру Шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген қағидаларға сәйкес сақтандыру Шартын бұзуды талап етуге құқылы;
 10. сақтандыру шартын жасасу кезінде де, сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталғаннан кейін де Сақтанушының сақтандырылған мүлкіне тексеру жүргізу;
 11. Қазақстан Республиканың қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді
- 12.3.1. сақтандыру төлемін кейінге қалдыру:
- егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандырылған мүліктің жойылуы, бүлінуі немесе жоғалуы фактісі бойынша қылмыстық іс қозғалған жағдайда – сот үкім шығарғанға дейін немесе тергеуші іс бойынша іс жүргізуді тоқтата тұрғанға дейін;
 - егер Сақтанушы (Пайда алушы) тиісінше ресімделмеген құжаттарды (атап айтқанда, құжаттардың расталмаған көшірмелерін, оған өкілеттігі жоқ адам қол қойған құжаттарды және т. б.) – тиісінше ресімделген құжаттарды ұсынғанға дейін ұсынса;
- 12.3.2. осы Ережелерде көзделген жағдайларда сақтандыру төлемінен бас тарту.
- 12.3.3. сақтандыру жағдайының басталу фактісін және осы Ережелердің 15-тарауында баяндалған залалдың мөлшерін растайтын құжаттар сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген кезден бастап 90 күнтізбелік күн өткен соң ұсынылмаған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартылсын.
- 12.4. Сақтандырушы міндеттері:
1. Сақтанушыны сақтандыру Ережелерімен таныстыру;
 2. Сақтанушыға оқиғаны сақтандыру жағдайы деп тану және сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін ұсынуға қажетті құжаттардың тізбесін хабарлау;
 3. Сақтанушы барлық қажетті құжаттарды ұсынғаннан кейін 30 (отыз) жұмыс күні ішінде оқиғаны сақтандыру жағдайы деп тану немесе мойындамау туралы шешім қабылдасын, бұл туралы оған және жәбірленушіге хабарлау қажет. Көрсетілген мерзім ұсынылған құжаттарды тексеру қажет болған жағдайда ұзартылуы мүмкін.
 4. оқиға сақтандыру жағдайы деп танылған жағдайда тараптардың келісімінде айқындалған мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізу;
 5. Сақтанушыға сақтандыру жағдайында шығындарды азайту үшін жұмсалған ақылға қонымды және орынды шығындарды өтеу;
 6. сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
 7. сақтандыру Шартында, сақтандыру ережелерінде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді жасауға міндетті.
 8. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап күнтізбелік 60 күн өткен соң Сақтандырушы Сақтанушыға/Пайда алушыға құжаттарды Сақтандырушыға берудің аяқталатын мерзімі туралы еске сала отырып, хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабарлауға міндетті.

13. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ

- 13.1. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы өзіне белгілі болғандай дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзгерістер туралы жазбаша хабарлауға міндетті, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса (кәсіптердегі жұмыстарды тоқтату немесе сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға олардың сипатын өзгерту; бұрғылау немесе өзге де сақтандырылған жұмыстарға арналған келісім-шарттарға толықтырулар жасау және беру (жұмыстардың мердігерін ауыстыру); бұрғылау жабдықтарын немесе кәсіпшіліктерді үшінші тұлғаларға беру, егер мұндай беру уақытша болса да; бұрғылау немесе өзге сақтандырылған жұмыстарды жүргізуге арналған келісімшарттар бойынша тараптардың міндеттемелерін өзгерту немесе олардың мерзімдерін айтарлықтай өзгерту және т.б.).

- 13.2. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген сақтандырушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына пропорционалды түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 13.3. Егер Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы;
- 13.4. Сақтанушы осы Ережелердің 13.1-тармақта көзделгенді орындамаған жағдайда, міндеттемелердің сақтандырушы сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуды және оны бұздан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге; немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына пропорционалды сақтандыру төлемінің мөлшерін азайтуға не сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.
- 13.5. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылған болса, Сақтандырушының сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

14. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ

- 14.1. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ ол келтірген шығындардың мөлшерін дәлелдеу сақтанушыға жүктеледі.
- 14.2. Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы міндеттері:
 1. сақтандырылған ұңғымалардың бақылаудан шығуын болдырмау, мүлікті құтқару, шығындарды азайту шаралары және оларға бақылауды қалпына келтіру бойынша барлық мүмкін шараларды қабылдау;
 2. уәкілетті мемлекеттік органдар сақтандыру жағдайының басталғаны туралы құжаттауға шаралар қабылдау;
 3. 72 (жетпіс екі) сағат ішінде, ол білген немесе білуге тиіс болған сәттен бастап Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау. Бұл ретте Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының мән-жайлары, келтірілген залалдың түрлері мен мөлшері туралы өзіне белгілі барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті;
 4. Сақтандырушының өкілі келгенге дейін Сақтандырушының келісімімен сақтандыру жағдайынан кейін қалған мүліктің бүлінгенін де, бүлінбегенін де сақтап қалу, суреттің өзгеруі қауіпсіздік пен шығын мөлшерінің азаюынан туындаған жағдайларды қоспағанда, болған оқиғаның бейнесін өзгертпеу. Егер Сақтанушы (Пайда алушы) жоғарыда аталған себептер бойынша сақтандыру жағдайының суретін өзгертуге ниет білдірсе, ол сақтандыру жағдайының суретін фотосурет, бейне түсірілім немесе өзге де ұқсас тәсілмен барынша толық түсіруге міндетті;
 5. Сақтандырушыға жекелеген заттардың (бөліктердің) құнын көрсете отырып, бүлінген, қираған немесе жоғалған сақтандыру объектісінің тізімдемесін ұсыну; сақтандыру жағдайының басталуына, оның себептеріне, залалдың мөлшеріне қатысты барлық құжаттар (мемлекеттік және ведомстволық комиссиялардың, ішкі істер органдарының, төтенше жағдайлар жөніндегі агенттіктің қорытындылары залал сомасының негіздемесі және т. б.);
 6. Сақтандырушыға бүлінген мүлікті тексеру немесе тексеру, залалдың себептері мен мөлшеріне қатысты тергеу жүргізу, залалды азайту және сақтандырылған мүлікті құтқару жөніндегі іс-шараларға қатысу мүмкіндігін беру;
 7. Сақтандырушының талабы бойынша мүліктің бүліну немесе жойылу себептерін анықтау және мөлшерін бағалау үшін қажетті барлық ақпаратты жазбаша түрде ұсыну;
 8. Сақтандырушыға суброгация тәртібімен кінәліге талап қою үшін қажетті барлық қолда бар құжаттарды беру. Орындалмаған жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.
- 14.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы белгіленген мерзімде хабарламау оған сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді.
- 14.4. Сақтанушы Сақтандырушының мүдделеріне қарсы бағытталған әрекеттерді жасамауға, сондай-ақ: қандай да бір міндеттемелерді қабылдамауға, жауапкершілікті мойындамауға, қандай да бір ұсыныстарды қабылдамауға, төлемдер жасамауға және осы сақтандыру Ережелердің 14.2-тармағында көрсетілген шараларды қамтамасыз ету бойынша сақтандырушының жазбаша келісімінсіз осы сақтандыру жағдайына қатысы бар қандай да бір төлемдер жасауға уәде бермеуге міндетті.
- 14.5. Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының құқығы:

1. орын алған оқиғаның мән-жайларын, сипатын және залалдың мөлшерін айқындау үшін өз өкілдерінің оқиға орнына және Сақтанушының (пайда алушының/ сақтандырылушының) тиісті құжаттамасына еркін қол жеткізуі;
2. мүлікті құтқаруға және сақтауға қатысу, Сақтанушыға (пайда алушыға/ сақтандырылушыға) сақтандырумен жабылатын шығындарды азайту бойынша ұсыныстар беру;
3. болған оқиғаның себептеріне, мән-жайларына, сипатына және залалдың мөлшеріне қатысты мәселелер бойынша құзыретті органдарға сұрау салулар жіберу;
4. Сақтанушыдан (пайда алушыдан, Сақтандырылушыдан) жағдайды сақтандыру деп тану немесе танымау туралы шешім қабылдау және коммерциялық құпияны құрайтын мәліметтерді қоса алғанда, залалдың мөлшерін айқындау үшін қажетті ақпаратты талап етуге;
5. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау;
6. егер Сақтандырушыға осындай оқиғаның басталғаны туралы белгілі болса, болған оқиға туралы хабарламаны күтпей, зардап шеккен мүлікті немесе оқиға орнын тексеруге кірісу. Сақтанушының (пайда алушының, сақтандырылушының) бұл ретте сақтандырушыға кедергі жасауға құқығы жоқ, бұл ретте Сақтанушы (пайда алушы, сақтандырылушы) тексеру жүргізу кезінде Сақтандырушы өкілдерінің өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне ықтимал зиян үшін жауап бермейді;
7. үшінші тұлғалардың талаптарын реттеу кезінде Сақтанушының (сақтандырылушының) мүдделерін білдіру, олардың атынан келіссөздер жүргізу, өтініштер жасау, келісімдер жасасу, Сақтанушының (сақтандырылушының) атынан және оның тапсырмасы бойынша сот, төрелік және өзге де құзыретті органдарда қойылған талаптар бойынша істер жүргізуді өзіне қабылдау және жүзеге асыру;
8. заңнамада белгіленген тәртіппен келтірілген зиян фактісі бойынша Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) қойылатын талаптардың мөлшеріне дау айту.
- 14.6. Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы міндеттері:
 1. оқиға орнына тексеру жүргізу қажет болған кезде залалдың суретін Сақтанушымен (пайда алушымен, Сақтандырылушымен), қарап-тексеру уақытынан зардап шеккендермен келісіп, қарап-тексеру актісін жасау үшін өз өкілін жіберу;
 2. қажет болған жағдайда Сақтанушыдан (пайда алушыдан, Сақтандырылушыдан) залалдың себептері мен мөлшерін растайтын құжаттарды сұрату;
 3. залалдың себептері мен мөлшерін растайтын барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін болған оқиғаны сақтандыру жағдайы деп тану немесе мойындамау немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау;
 4. сақтандыру деп танылған жағдай бойынша сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандыру төлемін жүргізу.

15. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

- 15.1. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты Сақтанушы, Сақтандырылушы не жәбірленушілер тиісті талапты негіздейтін құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша нысанда тапсырады.
- 15.2. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындардың мөлшерін растайтын құжаттар болуы мүмкін (нақты сақтандыру жағдайына байланысты құжаттардың тізбесін сақтандырушы нақтылап, толықтыра алады):
 - 15.2.1. сақтандыру шарты (немесе оның көшірмесі);
 - 15.2.2. сақтандыру жағдайының басталуы туралы жазбаша өтініш;
 - 15.2.3. Сақтандырушы сұратқан сақтандыру жағдайының басталу фактісін, себептері мен мән-жайларын анықтау үшін қажетті құжаттардың түпнұсқалары немесе куәландырылған көшірмелері. Мұндай құжаттар тізбесіне мыналар енгізілуі мүмкін:
 1. техникалық тексеру актілері және өзге де актілер, сараптамалық қорытындылар, құзыретті органдардың хаттамалары;
 2. болған оқиғаның мән-жайларын баяндай отырып, жұмыс орындаушыларының (персоналдың) түсіндірме жазбалары;
 3. үзінділер-ұңғыманы салуға арналған геологиялық-техникалық нарядтан (ГТН) көшірмелер;

4. апаттың нақты түрін тергеп-тексеру үшін қажетті егжей-тегжейлі жобалық және нормативтік ақпаратты қамтитын ұңғыманы салуға арналған жұмыс жобасынан үзінді көшірмелері; ұңғыманы салуға арналған жұмыс жобасын өзгерту жөніндегі хаттамалар (егер бар болса);
 5. жұмыс жүргізу ауданында қолданыстағы бұрғылау апаттарының алдын алу және азайту жөніндегі технологиялық регламенттер және орындалуы орын алған оқиғамен байланысты технологиялық операциялар жөніндегі нұсқаулықтар;
 6. жұмыс процесінің нақты параметрлерін бейнелейтін аспаптар диаграммалары және басқа құжаттар (мысалы, номограммалар, схемалар, өлшеу нәтижелері);
 7. болған оқиғаны жою жөніндегі іс-шаралар жоспары;
 8. болған оқиғаны жою жөніндегі іс-шаралар Жоспарына сәйкес орындалған жұмыстарға актілер;
 9. болған оқиғаны жою туралы акт;
 10. сақтандыру жағдайының басталуына кінәлілерді белгілейтін құжаттар, егер олар бар болса;
 11. болған оқиғаның фактісі, мән-жайлары мен себептері туралы құзыретті органдардың басқа да құжаттары мен материалдары.
- 15.2.4. Сақтандырушы сұраған, болған оқиғадан болған залалдардың мөлшерін айқындау үшін қажетті құжаттардың түпнұсқалары немесе куәландырылған көшірмелері. Мұндай құжаттар тізбесіне мыналар енгізілуі мүмкін:
1. сақтандыру Шарты жасалған оқиғаны және оның салдарын жою бойынша шығындар сметасы немесе болжамды шығындарды есептеу;
 2. шығындар мөлшерін растайтын қорытындылар, сараптамалар, зерттеулер актілері;
 3. шығын мөлшерін растайтын шоттар, түбіртектер, жүкқұжаттар, өзге де төлем құжаттары;
 4. келтірілген залалдың мөлшеріне қатысты басқа құжаттар.
- 15.2.5. болған сақтандыру жағдайының түріне қарай Сақтандырушы сұратқан, тізбесіне енгізілуі мүмкін қосымша құжаттар:
1. атқарушы сметаларды қоса алғанда, сметалық құжаттама;
 2. қашау төлқұжатының көшірмесі;
 3. жеткізу шартына келіспеушіліктер хаттамасының көшірмесі бар жеткізу шартының (қашаудың) көшірмесі;
 4. жеткізу шартына ерекшеліктер;
 5. бұрғылау аралықтары бойынша қашаулардың шығысына және қашауларды пайдалану регламентіне қатысты техникалық жобаның үзінді көшірмелері;
 6. апаттық қашауды тексеру актісі;
 7. апаттық қашаудың суреттері;
 8. пайдалану бағанының герметикалығын сынау актісі;
 9. ұңғымалар бейіні учаскесінің зениттік бұрышы мен азимутын бұрғылау тереңдігінен қиылысу тереңдігіне дейінгі ұңғымалар қиылысымен инклинометриялық өлшеу;
 10. инклинометрмен өлшеу нәтижелері бойынша ұңғыманың нақты көлденең проекциясы мен профилін құру және ұңғыманың жобалық профилін құру;
 11. екі ұңғыманы (бағаналарын кесіп өтетін ұңғымаларды) өткізуге арналған бағдарлама;
 12. ұңғыма бұтасын бұрғылау кезектілігінің сызбасы;
 13. осы кен орнында бұрғылау кезінде қолданылатын бұрғылау бағанының төменгі бөлігінің типтік орналасуы;
 14. бұрғылау құралын торпедолау бойынша жұмыс жоспары;
 15. ұңғымадағы бұрғылау құралын торпедолау туралы акт;
 16. цемент көпірін орнату және екінші оқпанды бұрғылау жөніндегі жұмыстарды жүргізу жоспары;
 17. ұңғымаға цемент көпірін орнату туралы акт;
 18. бірінші бағана инклинометриясының жиынтық нәтижелері;
 19. екінші бағана инклинометриясының жиынтық нәтижелері;
 20. осы кен орнында бұрғылауға арналған жуғыш сұйықтықты және/немесе тампонажды ерітіндіні интервалды өңдеу картасы;
 21. тіркеуші станциялар мен аспаптардың нақты жүргізілген жұмыс туралы жазбалары, станциялар мен аспаптардың жұмысқа қабілеттілігін растайтын құжаттар (лицензиялар), қолданылатын жабдықтар мен материалдардың паспорттары мен сертификаттары.
- 15.2.6. үшінші тұлғаларға, қоршаған ортаға зиян келтірілген жағдайда:
1. егер дау сот тәртібімен қаралса, Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) келтірілген зиянды өтеу туралы талаптың, заңды күшіне енген соттың тиісті шешімінің көшірмесі;

2. болған оқиға фактісі бойынша Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) жасаған зиян келтіру фактісін және зиян мөлшерін растайтын қолда бар құжаттар (немесе олардың куәландырылған көшірмелері);
3. сараптама ұйымдары, құзыретті органдар, медициналық мекемелер және өзге де ұйымдар берген, зиян келтірудің себептері мен мән-жайлары мен зиянның мөлшерін, оның ішінде залалдың мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін құжаттар (немесе олардың куәландырылған көшірмелері):
 - Сақтанушының (сақтандырылушының) қызметі, болған оқиға және жәбірленушілердің өміріне, денсаулығына, мүлкіне немесе қоршаған ортаға зиян келтіру арасындағы себеп-салдарлық байланысты растайтын құжаттар,
 - жәбірленушілердің өмірі мен денсаулығына зиян келтірілген жағдайда – жәбірленушінің денсаулығына келтірілген зиянның сипаты мен ауырлығы туралы немесе оның қайтыс болу себебі туралы медициналық мекемелердің, медициналық-әлеуметтік сараптама комиссиясының және т. б. құжаттары (қорытындылары), АХАЖ органы берген жәбірленушінің қайтыс болуы туралы куәлік, жәбірленушіні жерлеуге жұмсалған шығыстарды растайтын құжаттар, жәбірленушіні жерлеуге жұмсалған шығыстарды растайтын құжаттар, жәбірленушінің асыраушысынан айырылуына байланысты зиянды өтеу және т. б.
 - жәбірленушілердің мүлкіне зиян келтірілген жағдайда-бүлінген немесе қаза тапқан (жоғалған) мүліктің құнын, жөндеу-қалпына келтіру жұмыстарының құнын және т. б. анықтауға мүмкіндік беретін құжаттар.;
 - сараптамалық ұйымдардың немесе аумақтық табиғатты қорғау органдарының қоршаған орта сапасының белгіленген нормативтерін, қоршаған ортаға жол берілетін әсер ету нормативтерін бұзу туралы қорытындылары, қажетті қалпына келтіру іс-шараларының құнын, зиян келтіргені үшін өтемақы мөлшерін айқындауға мүмкіндік беретін құжаттар және т. б.;
4. егер мұндай шығыстар сақтандыру шарты бойынша өтелсе, Сақтанушының (сақтандырылушының) осы Ережелердің 4.6.2-тармағына сәйкес жасаған шығыстарын растайтын құжаттар.
- 15.2.7. сақтандыру шарты бойынша өтелетін шығындарды азайту бойынша шығыстардың мөлшерін растайтын құжаттар (шоттар, түбіртектер, жүкқұжаттар, өзге де төлем құжаттары).
- 15.3. Егер ұсынылған құжаттар мен мәліметтерде сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін, оның ішінде сақтандыру шарты бойынша өтелуге жататын келтірілген зиянның мөлшерін айқындау, зиян келтіруге әкеп соққан сақтандыру оқиғасының сипатын, себептері мен мән-жайларын белгілеу, сақтандырушының зиян келтірген тұлғаға (зиян келтіруге жауапты) талап ету құқығын іске асыруы үшін қажетті ақпарат қамтылмаған жағдайда сақтандырушы сақтанушыға/пайда алушыға сақтандыру төлемі/сақтандыру төлемінен бас тарту туралы негізделген шешім қабылдау үшін қажетті ақпаратты сұрату себептерін түсіндіре отырып, дәлелді хат жіберу арқылы қосымша ақпарат сұратуға құқылы.
- 15.4. Барлық қажетті құжаттар мен мәліметтерді алғаннан кейін Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы не сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдайды:
 - 15.4.1. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылданса, Сақтандырушы сақтандыру актісін жасайды және сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін жүргізеді.
 - 15.4.2. Егер сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылданса, сақтандырушы сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) сақтандыру шартына сәйкес жазбаша дәлелді хабарлама жібереді.
- 15.5. Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру бойынша сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындауды сақтанушының (сақтандырылушының) жауапкершілігін және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеген сот шешімі негізінде сақтандырушы жүргізеді.
 - 15.5.1. Сақтандыру шартында сақтандырушы, сақтанушы (сақтандырылушы) мен үшінші тұлғалар арасында сақтандыру жағдайының орын алғаны, үшінші тұлғалардың сақтандыру төлемін алуға құқығы бар-жоғы туралы, Сақтанушының (сақтандырылушының) келтірілген залалды өтеу міндеті туралы және сақтандыру төлемінің мөлшері туралы дау болмаған кезде мәлімделген талаптар қанағаттандырылуы және сақтандыру талаптары қанағаттандырылуы мүмкін екендігі белгіленуі мүмкін төлемдер ұңғыманың бақылаудан шығу фактісін, келтірілген зиянның мөлшерін және сақтандыру төлемінің мөлшерін растайтын үш жақты келісім жасасумен соттан тыс (сотқа дейінгі) реттеу тәртібімен жүргізілуі мүмкін.

Бұл жағдайда сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындауды Сақтанушыдан (Сақтандырылушыдан, үшінші тұлғалардан, құзыретті органдардан) алынған залалдың келтірілуі

мән-жайларын және оның мөлшерін растайтын құжаттар негізінде, қажет болған жағдайда тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып, сақтандырушы жүргізеді.

Сақтандырушы, сақтанушы (сақтандырылушы) мен үшінші тұлға арасында сақтандыру төлемінің мөлшеріне, зиян келтіру мән-жайларына және сақтанушының (сақтандырылушының) осы залалды өтеу міндетіне қатысты келісімге қол жеткізілмеген кезде үшінші тұлғалардың талаптарын реттеу сот тәртібімен жүргізіледі, сақтандыру төлемінің мөлшері соттың тиісті шешімі мен сақтандыру шартының талаптары негізінде айқындалады.

- 15.5.2. Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру бойынша сақтандыру төлемі осы түрге зиян келтіргені үшін өтемақының қолданыстағы заңнамада көзделген мөлшерінен аспайтын, бірақ сақтандыру сомасы мен жауапкершілік лимиттерінен аспайтын мөлшерде (егер олар сақтандыру шартында белгіленген болса) жүргізіледі.

16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ ТОҚТАТУ

- 16.1. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар оларды жазбаша ресімдеген және Тараптардың уәкілетті өкілдері қол қойған жағдайда заңды күшіне ие болады.
- 16.2. Шарт мынадай жағдайларда тоқтатылады:
- 16.2.1. әрекет ету мерзімі аяқталса;
- 16.2.2. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының таратылуы/қайтыс болуы немесе Сақтандырушының таратылуы;
- 16.2.3. соттың сақтандыру шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы;
- 16.2.4. Сақтандырушының сақтандыру сомасының толық мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы;
- 16.2.5. сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлемесе; Бұл ретте төленген сақтандыру жарналары қайтарылмайды;
- 16.2.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа жағдайларда.
- 16.3. Сақтандыру шартында көрсетілген әрбір жеке ұңғымаға қатысты сақтандыру тоқтатылады (егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе):
- 16.3.1. Тиісті жұмыстар аяқталған сәттен бастап, яғни ұңғыма сағасына сағалық жабдықты, превенторларды немесе өзге де ұқсас шығарындыға қарсы жабдықты орнатқан немесе бұрғылау алаңынан бұрғылау жабдығын бөлшектеген және алып тастаған сәттен бастап осы Ережелердің 2.1.1 - тармағында көрсетілген жұмыстарды жүргізу кезеңіне сақтандыру кезінде;
- 16.3.2. Осы Ережелердің 2.1.2 – 2.1.4 – тармағында көрсетілген ұңғымаларға қатысты-сақтандыру шарты аяқталған күннен бастап;
- 16.4. Сақтандыру шарты заңдарда көзделген жағдайларда сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.
- 16.5. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы Тараптар сақтандыру шартын бұзудың болжамды күніне дейін кемінде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын бір-бірін хабардар етуге міндетті.
- 16.6. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабының қолданыстағы редакциясында көзделген талаптар бойынша Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, Сақтандырушы Сақтанушыға шарттың қолданылу мерзімі аяқталмаған кезеңі үшін өзі төлеген сақтандыру сыйлықақыларын істі жүргізуге жұмсалған шығыстарды шегергенде, сақтандыру шарты бойынша осы сақтандыру объектісіне қатысты сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасының 30% мөлшерінде, сондай-ақ сақтандыру төлемдерін шегергенде қайтарады.
- 16.7. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (ҚР АҚ 841-бабының 2-тармағы), егер бұл ҚР АҚ 841-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде, ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының екінші және үшінші бөліктерінде көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.
- 16.8. Егер сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтандырушының сақтандыру шартының талаптары бойынша өтеуге жататын залал келтірген оқиға орын алса және егер бұл оқиға сақтандыру шарты бойынша сақтандыру кезеңі аяқталған күннен немесе осы шартты бұзу күнінен кейін жалғасатын болса, онда мұндай залал сақтандыру шартының қолданылу мерзімі шегінде болған сияқты сақтандырумен жабылады.

17. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.

- 17.1. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының басталғаны туралы жазбаша хабарлама алғаннан кейін сақтандырушы мынадай әрекеттерді жүзеге асырады:
1. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін белгілейді; Сақтанушының өтінішінде келтірілген мәліметтердің сәйкестігін тексереді; сарапшыларды, апаттық комиссарларды тарту қажеттілігін айқындайды;
 2. оқиға сақтандыру жағдайы деп танылған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтайды, сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды.
- 17.2. Осы Ережелердің А секциясы бойынша өтелетін шығыстардың құрамына:
- ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу үшін қажетті материалдарға арналған шығыстар;
 - егер осы жұмыс түрін жүргізу нормалары мен қағидаларының талаптарына сәйкес ұңғымада осы жабдықтың болуы міндетті болып табылмаса, арнайы жабдықты жалға алу немесе жалдау бойынша шығыстар;
 - ұңғымаларды бақылауды қалпына келтіруге немесе ұңғымадағы өртті сөндіруге маманданған адамдар орындайтын қызметтер мен жұмыстардың құны мөлшеріндегі шығыстар (түсіру ұңғымаларын бұрғылауды қоса алғанда);
 - сақтандыру аумағында туындаған және сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың бақылауынан шығу қаупі бар өзге өртті сөндіру бойынша шығыстар;
 - ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру үшін қажетті бұрғылау немесе өзге де жұмыстарды орындау бойынша шығыстар;
 - ұңғыманы мақсатты түрде өртеу шығындары;
 - осы Ережелердің 7.4.1-тармағында көзделген ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру немесе өртті сөндіру үшін жүргізілген басқа да орынды шығыстар.

Осы Ережелердің А секциясы бойынша өтелетін шығыстардың құрамына бүлінген ұңғымаларды жөндеуге (қалпына келтіруге) немесе оларды қайта бұрғылауға жұмсалған сомалар кірмейді.

- 17.3. Осы Ережелердегі секция бойынша өтелетін шығыстардың құрамына сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларды (немесе олардың кез келген учаскесін) қайта бұрғылауға және қалпына келтіруге байланысты, ұңғыманың бақылаудан шығуы (осы Қағидалардың А секциясы) немесе қаттық флюидтердің қабатаралық ағыны нәтижесінде қаза тапқан немесе бүлінген барлық іс жүзіндегі мақсатқа сай жүргізілген шығыстар (№1 қосымша шарттар), төменгілерге қажетті шығындарды қоспағанда енгізіледі:
- сақтандыру жағдайы басталған кезде тиісті бүлінген ұңғымалардың тереңдігінен асатын тереңдікке ұңғымаларды бұрғылау немесе пайдалы қазбаларды тиімді өндіру мүмкін болатын геологиялық аймақтардың немесе қабаттардың пайда болу тереңдігінен үлкен тереңдікке дейін бұрғылау;
 - ұңғымаларды бақылауды қалпына келтіру (тиісті бұрғылау жұмыстарын қоса алғанда) немесе өртті сөндіру үшін;
 - жойылған ұңғымалар мен ұңғымаларды қайта бұрғылау немесе қалпына келтіру, олар сақтандыру жағдайы басталған кезде болған.
- 17.3.1. Осы Ережелердің 2.1.1-тармағында көрсетілген ұңғымалар үшін осы Ережелердегі В секция бойынша, сондай-ақ № 3 қосымша талаптары бойынша (егер осы қосымша шарттар сақтандыру шартына енгізілген болса) өтелетін шығыстардың мөлшері, ұңғыма бақылаудан шыққан кезде қол жеткізілген, бірақ осы Ережелердің А және В секциялары бойынша сақтандыру төлемдерін ескере отырып, осы Ережелердің жалпы сақтандыру сомасынан артық емес, бұрын ұңғыманы тереңдікке дейін бұрғылауға жұмсалған шығындардың 130% - шектеледі (егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе).
- Осы Ережелердің 2.1.2-тармағында көрсетілген ұңғымалар үшін осы Ережелердегі секция бойынша, сондай-ақ № 3 қосымша шарттар бойынша өтелетін шығыстардың мөлшері (егер осы қосымша шарттар сақтандыру шартына енгізілген болса) сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бұрғылауға бұрын іс жүзінде жұмсалған шығындардың 130% - шектеледі, сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бұрғылауға жұмсалғаны үшін 10% - ға ұлғайтылды. жыл сайын ұңғыманы бұрғылау басталған күннен бастап сақтандыру жағдайы басталған күнге дейін, бірақ кез келген жағдайда сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бұрғылауға жұмсалған шығындардың 250% - дан аспайды және осы Ережелердің А секциясы бойынша сақтандыру

төлемдерін ескере отырып, осы Ережелердің А және В секциялары бойынша жалпы сақтандыру сомасынан аспайды.

17.4. Сақтанушы (Сақтандырылушы) үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне, сондай-ақ қоршаған ортаға зиян келтірген жағдайда, осы Ережелердің С секциясына сәйкес сақтандыру Шартында көрсетілген ұңғымаларды бақылауды жоғалту нәтижесінде сақтандыру төлемінің сомасына келесілер енгізіледі:

17.4.1. Сақтанушының (сақтандырылушының) үшінші тұлғалардың өмірі мен денсаулығына зиян келтіруі салдарынан болған залалдар:

- жәбірленуші еңбекке қабілеттілігінен айрылу немесе оның азаюы салдарынан жарақаттану немесе денсаулығына өзге де зақым келтіру салдарынан айрылған табыс;
- денсаулықты қалпына келтіруге қажетті қосымша шығындар (күшейтілген тамақтану, санаторий-курорттық емдеу, бөгде адамдарға күтім жасау, протездеу, көлік шығындары, ақылы медициналық қызмет көрсету шығындары және т. б.), егер жәбірленушіге көмек пен күтімнің осы түрлері қажет екендігі анықталса және оларды тегін алуға құқығы болмаса, басқа мамандық бойынша даярлау;
- жәбірленуші қайтыс болған жағдайда оның асырауында болған немесе одан мазмұн алуға құқығы бар еңбекке жарамсыз адамдар жоғалтқан табыстың бір бөлігі;
- жерлеу шығындары.

17.4.2. үшінші тұлғалардың мүлкіне зиян келтіру салдарынан болған залалдар:

17.4.2.1. Залалдың мөлшері сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және / немесе сюрвейердің, лосс-аджастердің актісі және/немесе қорытындысы негізінде анықталады: мүліктің есептелген амортизациясын (тозуын) шегергендегі бүлінген мүлікті қалпына келтіру құнын есептеу негізінде сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған.

17.4.2.2. Мүліктің толық жойылуы кезінде (қалпына келтіру жөндеуінің орынсыздығы сақтандырушымен келісілген : тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және/немесе бағалаушымен және / немесе сюрвейермен, лосс-аджастермен белгіленгенде, сондай-ақ қалпына келтіру жөндеуінің құны сақтандыру жағдайы басталған күні мүліктің нақты құнының 60% - дан астам құраған жағдайда), Сақтандырушының төлеуге құқығы бар:

1. одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы басталған күнгі осы Шарттың сақтандыру сомасынан артық емес бүлінген мүліктің нақты құны;
2. сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда, бүлінген мүліктің нақты құны, бірақ сақтандыру жағдайы басталған күнгі сақтандыру сомасынан аспайды. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.

17.4.3. Сақтанушы (Сақтандырылушы) қоршаған ортаға зиян келтірген жағдайда:

- сақтандырылған ұңғыманы бақылауды жоғалтудан туындаған ластануды жою, тазарту, бағалау, бейтараптандыру, бақылау немесе бақылау бойынша шығыстар, егер мұндай шығыстар сақтанушыға (сақтандырылушыға) қолданыстағы заңнамамен, мердігерлік шартпен немесе Сақтанушымен (Сақтандырылушымен) өзге келісімдермен жүктелген болса.

17.4.4. Сақтандыру төлемінің сомасына сонымен қатар келесілер кіреді:

- сақтандыру жағдайы нәтижесінде зиян келтірілген адамдардың өмірі мен мүлкін құтқару немесе сақтандыру жағдайы келтірген залалды азайту бойынша қажетті және орынды шығыстар;
- егер сақтандыру шартында көзделген болса, Сақтанушының (сақтандырылушының) мән-жайлары мен кінәлілік дәрежесін алдын ала анықтау бойынша орынды шығыстар;
- егер сақтандыру шартында көзделген болса, болжамды сақтандыру жағдайлары бойынша сот органдарында іс жүргізу жөніндегі шығыстар.

17.4.5. Сақтандыру төлемі осы түрге зиян келтіргені үшін өтемақының қолданыстағы заңнамада көзделген мөлшерінен аспайтын, бірақ сақтандыру сомасынан және жауапкершілік лимиттерінен аспайтын мөлшерде жүргізіледі (егер олар сақтандыру шартында белгіленген болса).

17.5. Тараптар арасында сақтандыру жағдайының себептері немесе залалдың мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысының сараптама жүргізуді талап етуге құқығы бар. Сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі. Егер сараптама нәтижелері бойынша сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тартуы негізсіз деп анықталса, сақтандырушы бастапқыда төлеуден бас тартылған соманың және сараптама жүргізу нәтижелері бойынша жүргізілген төлем сомасының арақатынасына сәйкес келетін сараптама бойынша шығыстардың үлесін өзіне алады. Сараптама жүргізілгеннен кейін сақтандыру емес деп

танылған жағдайлар бойынша сараптама жүргізуге арналған шығыстар сараптама жүргізуді талап еткен адамның шотына жатқызылады.

17.6. Сақтандыру төлемі:

17.6.1. осы Ережелердің 17.2 т., 17.3. бойынша Сақтанушыға (Пайда алушыға) олар көрсеткен банктік шоттарға қолма-қол ақшасыз аудару жолымен жүргізіледі;

17.6.2. осы Ережелердің 17.4.1, 17.4.2, 17.4.3 – тармақтары бойынша-пайда алушыларға-үшінші тұлғаларға қолма-қол ақшамен не олар көрсеткен банктік шоттарға аудару жолымен жүргізіледі. Егер сот шешімін орындау негізінде немесе Сақтандырушымен келісім бойынша Сақтанушы (сақтандырылушы) зиянды өз бетінше өтеген жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға (сақтандырылушыға) өзі жүргізген зиянды өтеу шегінде, бірақ сақтандыру шарты бойынша белгіленген жауапкершілік шегінен аспайтын және С секциясы бойынша сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге құқылы.

17.6.3. осы Ережелердің 17.4.4 – тармағы бойынша – осындай шығыстарды шеккен Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) не оның тапсырмасы бойынша – тиісті қызметтер көрсеткен адамдарға (ұйымдарға) - олар көрсеткен банктік шоттарға қолма-қол ақшасыз аудару жолымен жүргізіледі.

17.7. Егер сақтандыру шартына № 1 – 4 қосымша талаптар енгізілген болса, сақтандыру төлемінің сомасына тиісті қосымша шарттар бойынша өтелуге жататын шығыстар енгізіледі.

17.8. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде болған барлық сақтандыру жағдайлары үшін сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы (тиісті қосымша шарттар бойынша сақтандыру төлемімен бірге) келесілерден аспауға тиіс:

– А және В секциялары бойынша-А және В секциялары бойынша белгіленген жалпы сақтандыру сомасы;

– С секциясы бойынша - С секциясы бойынша белгіленген сақтандыру сомасы.

17.9. Егер сақтандыру төлемінен кейін талап қою мерзімі ішінде осы Ережелер немесе сақтандыру Шарты бойынша Сақтанушыны (Сақтандырылушыны, Пайда алушыны) сақтандыру төлемін алу құқығынан толық немесе ішінара айыратын мән-жай анықталса, ол сақтандырушыға алынған төлемді (немесе оның тиісті бөлігін) 15 жұмыс күні ішінде қайтаруға міндетті (егер Тараптардың жазбаша келісімімен басқа мерзім).

17.10. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін Сақтанушының (пайда алушының, сақтандырылушының) зиян келтіргені үшін жауапты тұлғаларға қатысты талап ету құқықтары төленген сома шегінде Сақтандырушыға ауысады. Сақтанушы (Пайда алушы, Сақтандырылған тұлға) Сақтандырушыға барлық құжаттарды беруге және кінәлі тұлғаларға талап ету құқығын жүзеге асыру үшін қажетті барлық әрекеттерді жасауға міндетті.

Егер Сақтанушы (Пайда алушы, Сақтандырылған тұлға) мұндай құқықтардан бас тартса немесе бұл құқықтарды жүзеге асыру олардың кінәсінен мүмкін болмаса, онда Сақтандырушы өзіне жоғарыда көрсетілген әрекеттермен келтірілген залалға сәйкес мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізу міндетінен босатылады. Егер сақтандыру төлемі жасалған болса, Сақтанушы (пайда алушы, сақтандырылушы) сақтандырушыға осы залалға сәйкес келетін соманы қайтаруға міндетті.

17.11. Егер Сақтанушы немесе Пайда алушы үшінші тұлғалардан шығынның орнын толтырса, Сақтандырушы сақтандыру шарттары бойынша төленуге жататын сома мен үшінші тұлғалардан алынған сома арасындағы айырмашылықты ғана төлейді. Сақтанушы (пайда алушы) мұндай сомаларды алғаны туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.

17.12. Сақтандырушы ықтимал залалдарды азайту үшін Сақтанушының оған әдейі ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қолданбауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

17.13. Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және мерзімдерде жүзеге асырады.

17.14. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес жауапты болады.

17.15. 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін, сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап, егер 60 күнтізбелік күн өткеннен кейін сақтандырушы сақтанушыға/пайда алушыға құжаттарды сақтандырушыға берудің аяқталатын мерзімі туралы еске сала отырып, хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабарлаған болса Сақтандырушының осы Ережелердің 15-тарауында баяндалған құжаттар ұсынылмаған жағдайда сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.

- 17.16. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына сақтанушы сотқа шағымдана алады.

18. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

- 18.1. Қосарланған сақтандыру-әрқайсысымен дербес сақтандыру шарттары бойынша бірнеше Сақтандырушыларда бір объектіні сақтандыру.
- 18.2. Қос мүлiктік сақтандыру кезінде Сақтандырушы Сақтанушының алдында онымен жасалған сақтандыру шарты шегінде жауап береді, алайда Сақтанушы не Пайда алушы барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауға тиіс.

19. СУБРОГАЦИЯ

- 19.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға төленген сома шегінде сақтанушының сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығы өтеді.
- 19.2. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде сақтандырушыға қолында бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және сақтандырушының өзіне өткен талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді оған хабарлауға міндетті.
- 19.3. Егер Сақтанушы Сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартса немесе бұл құқықты жүзеге асыру Сақтанушының кінәсінен мүмкін болмаса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан және артық төленген соманы қайтаруды талап ету құқығынан босатылады.

20. ФОРС-МАЖОР

- 20.1. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған Тарап, егер тиісті орындау еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан мүмкін еместігінен болғаны дәлелдесе, міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін мүлiктік жауаптылықта болмайды.
- 20.2. Форс-мажорлық жағдайларға, бірақ олармен шектелмейді мыналар жатады: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе соғыс әрекеттері, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары.
- 20.3. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсеріне тап болған Тарап осындай мән-жайлардың басталғаны туралы екінші Тарапқа 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндетті.
- 20.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың қолданылуы құзыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.

21. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 21.1. Сақтандыру шартын Тараптар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес жасайды және орындайды.
- 21.2. Сақтандыру шарты бойынша барлық келіспеушіліктерді Тараптар келіссөздер жүргізу жолымен және оларды келіссөздер жолымен реттеу мүмкін болмаған кезде – қолданыстағы заңнамада белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының сот органдарында шешеді.

22. БАСҚА ШАРТТАР

- 22.1. Сақтандыру шартының мазмұны мен талаптары коммерциялық құпия болып табылады. Тараптар қатаң құпиялылықты сақтауға міндетті және Қазақстан Республикасының заңнамасы талап ететін жағдайларды қоспағанда, сақтандыру шартының ережелерін, мазмұны мен талаптарын, оның ішінде бұқаралық ақпарат құралдарына жария етуге құқылы емес.
- 22.2. Егер Тараптар өзгеше ескертпесе, құқықтар мен міндеттердің басқа адамдарға ауысуына жол берілмейді.
- 22.3. Сақтандыру шартына қол қойылған күннен бастап сақтандырушыда сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап ету құқығы және сақтандыру сыйлықақысын төлемеген/төлемеген жағдайда,

Мерзімі өткен әрбір күн үшін төлеуге жататын соманың 0,1% мөлшерінде өсім пұл өндіріп алу құқығы туындайды.

Кен орындарын барлау және игеру кезінде
мұнай операциялары және тәуекелдер
сақтандыру ережелеріне
№4 Қосымша

**Жер астындағы ұңғыманы бақылауды жоғалтқан жағдайда сақтандыру бойынша
(қабат сұйықтықтарының аралық ағыны)
№ 1 ҚОСЫМША ТАЛАПТАР**

1. Бұдан әрі "сақтандыру Ережесі" деп аталатын кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді ерікті сақтандырудың осы Қосымша талаптары мен ережелеріне сәйкес сақтандырушы сақтанушыға (пайда алушыға) жер астындағы ұңғыманы бақылауды жоғалтқан жағдайда (қабат аралық сұйықтық ағыны) сақтандыру қорғанысын ұсынады.
2. Осы қосымша талаптар шеңберінде жер астындағы ұңғыманы бақылауды жоғалту (қабат сұйықтықтарының қабат аралық ағыны) деп, бұл кез келген жер асты аймағының сақтандыру Ережелерінің 2.1.1, 2.1.2 тармақшаларында көрсетілген кез келген жұмыстар немесе сақтандыру Ережелерінің 2.1.3, 2.1.4 тармақшаларында көрсетілген жағдайлар жалғасуына кедергі келтіретін, сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыма оқпаны арқылы бір жер асты аймағынан екіншісіне (көрсетуші қабаттан сіңіргішке) ауысатын газдың, мұнайдың, судың немесе өзге сұйықтықтың жер асты ағынының күтпеген жерден пайда болуы түсініледі.
Жер астындағы ұңғыманы бақылау (қабат сұйықтықтарының қабатаралық ағынын бақылау) төменде көрсетілген оқиғалардың кез келгені басталған сәттен бастап қалпына келтірілді деп саналады (ертерек күн қарауға алынады):
 - а) сұйықтықтың, мұнайдың немесе газдың жер асты ағыны тоқтады, тоқтады немесе қауіпсіз тоқтатылуы мүмкін; немесе
 - б) жер астындағы ұңғыманы бақылауды жоғалтқанға дейін жүргізілген бұрғылау, тереңдету, игеру, сынау, қызмет көрсету, жөндеу, қалпына келтіру, өндіруді бастауға дайындау, пайдалану жөніндегі жұмыстар немесе осыған ұқсас сипаттағы өзге де жұмыстар жаңартылған немесе қауіпсіз түрде қайта басталуы мүмкін; немесе
 - в) ұңғыма жер астындағы ұңғыманы бақылауды жоғалтқанға дейін болған күйіне қайтарылды, яғни егер пайдалану ұңғымасында мұнай, газ немесе басқа пайдалы қазбаларды өндіру қалпына келтірілсе немесе қалпына келтірілуі мүмкін болса, консервациядағы ұңғыма қайтадан консервацияланды және т. б.;
 - г) жер асты ағыны өндіру процесіне қауіпсіз түрде аударылуы мүмкін.
3. Сақтандыру объектісі жер астындағы ұңғыманы бақылауды жоғалтқан кезде (қабат аралық флюидтер ағыны) сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы иеленуге, пайдалануға, оған билік етуге байланысты Сақтанушының (Пайда алушының, сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері болып табылады.
4. Осы Қосымша талаптармен, сақтандыру ережелерімен және сақтандыру шартымен алып тасталмаған, кез келген себеппен орын алған жер асты ұңғыманың бақылауының жойылуы (қабат аралық флюидтер ағыны) түсінілетін ұңғыманың жойылуы немесе зақымдалуы сақтандыру жағдай болып табылады.
5. Осы Қосымша талаптар бойынша келесі шығыстар өтелмейді:
 - 5.1.1. егер жер асты ағыны болуы мүмкін болса, жер астындағы ұңғыманы бақылауды келесі жолдармен қалпына келтіру:
 - жуу сұйықтығының тығыздығын немесе көлемін ұлғайту немесе ұңғымаларда қолданылатын өзге де бекітетін және нығыздайтын материалдарды пайдалану арқылы не
 - пайдалы қазбаларды өндіру процесіне қауіпсіз ауыстырылған.

- 5.1.2. жер астындағы ұңғыманы бақылауды қалпына келтіргеннен кейін Сақтанушы (пайда алушы, сақтандырылушы) шеккен (осы Қосымша талаптардың 2-тармағы) шығындар.
6. Осы Қосымша талаптар бойынша сақтандыру кезінде Қосымша талаптардың 5-тармағында көрсетілген ерекшеліктерден басқа, сақтандыру ережелерінде көрсетілген сақтандырудан ерекшеліктер де қолданылады.
7. Осы Қосымша талаптар бойынша сақтандыру төлеміне бақылауды қалпына келтіру немесе жер астындағы ұңғыманы (қабат аралық флюидтер ағыны) бақылауды қалпына келтіру әрекеттері бойынша жүргізілген шығыстар, оның ішінде:
 - ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу үшін қажетті материалдарға арналған шығыстар;
 - егер осы жұмыс түрін жүргізу нормалары мен қағидаларының талаптарына сәйкес ұңғымада осы жабдықтың болуы міндетті болып табылмаса, арнайы жабдықты жалға алу немесе жалдау бойынша шығыстар;
 - ұңғымаларды бақылауды қалпына келтіруге маманданған адамдар орындайтын қызметтер мен жұмыстардың құны мөлшеріндегі шығыстар;
 - ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру үшін қажетті бұрғылау немесе өзге де жұмыстарды орындау бойынша шығыстар;
 - ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру үшін қисынды жұмсалған басқа шығындар.
8. Осы Қосымша талаптар бойынша зақымдалған ұңғымаларды кейіннен жөндеуге (қалпына келтіруге) немесе оларды қайта бұрғылауға жұмсалған сомалар өтелмейді.
9. Осы қосымша талаптар бойынша сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы сақтандыру Ережелерінің А және В секциялары бойынша сақтандыру төлемдерімен бірге сақтандыру Ережелерінің А және В секциялары бойынша сақтандыру шартында белгіленген жалпы сақтандыру сомасынан аспауға тиіс.

Сақтандыру төлемінің мөлшері, егер олар сақтандыру шартында белгіленген болса, жауапкершілік шектері мен франшизалардың шамасын ескере отырып түзетіледі.
10. Осы Қосымша талаптарда көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары сақтандыру Ережелерімен, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және сақтандыру шартының талаптарымен реттеледі.

Кен орындарын барлау және игеру кезінде
мұнай операциялары және тәуекелдер
сақтандыру ережелеріне
2 қосымша

**Ұңғыманы бақылауды жоғалтудың алдын алуға арналған шығыстарды өтеу бойынша
(ұңғыманың қауіпсіздігін қамтамасыз ету)
№ 2 ҚОСЫМША ТАЛАПТАР**

1. Бұдан әрі "сақтандыру ережесі" деп аталатын кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді ерікті сақтандырудың осы Қосымша талаптары мен Ережелеріне сәйкес Сақтандырушы сақтандыру Ережесінің А секциясы шеңберінде Сақтанушыға (пайда алушыға, сақтандырылушыға) ұңғыманы бақылауды жоғалтудың алдын алуға арналған шығыстарды өтейді.
2. Осы Қосымша талаптары бойынша ұңғыманы бақылауды жоғалтудың алдын алу үшін Сақтанушы (пайда алушы, сақтандырылушы) жүргізген шығыстар, егер осы оқиғаның туындау мүмкіндігі бұрғылау және/немесе жөндеу жабдығының және/немесе өндіруді жүргізуге арналған жабдықтың тікелей мынадай себептердің салдарынан жойылуынан немесе зақымдануынан туындаған жағдайда өтеледі:
 - а) өрт, найзағай, дауыл, боран, су тасқыны, жер бетіндегі, теңіз түбіндегі немесе басқа су қоймасының түбіндегі жарылыс немесе оттану;
 - б) теңіз немесе әуе кемесімен немесе өзге де қозғалмайтын немесе жылжымалы объектімен соқтығысу;
 - в) бұрғылау немесе жөндеу мұнараларының, кранның құлауы;
 - г) үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері нәтижесінде қасақана зақымдау;
 - д) жер сілкінісі, жанартау белсенділігі, жер асты өртінің, сондай-ақ өрттің, жарылыстың немесе толқын толқынының әрекеті, егер олар осы құбылыстардан тікелей туындаса (егер бұл сақтандыру шартында тікелей көзделген жағдайда ғана, әйтпесе бұл тәуекел сақтандырылған болып саналмайды);
 - е) зәкірлермен, шынжырлармен, тралдармен немесе балық аулау торларымен соқтығысу немесе соқтығысу (тек теңіздегі және басқа су айдындарындағы бұрғылау жұмыстарына қатысты).
3. Осы қосымша талаптардың 2-тармағы бойынша шығыстар осы саладағы нұсқауларға, талаптарға, тәжірибелерге және әдет-ғұрыптарға сәйкес ұңғыманы бақылауды жоғалтудың алдын алу үшін (бұрғылау, өндіру жөніндегі операцияларды қалпына келтіру үшін немесе ұңғыманы консервациялау немесе жою үшін) бастапқы ұңғымаға қайта кіру қажет болған жағдайда ғана өтелуге жатады.
4. Төменде көрсетілген оқиғалардың кез келгені басталған сәттен бастап Сақтанушының (пайда алушының) ұңғыманы бақылауды жоғалтуының алдын алу жөніндегі шығындары өтелмейді (қарауға ертерек күн алынады):
 - өндірістік операциялар немесе тау-кен жұмыстары қауіпсіз түрде қайта басталуы мүмкін немесе
 - ұңғыма сақталған немесе жойылған немесе қауіпсіз түрде сақталған немесе жойылған болуы мүмкін.
5. Осы қосымша шарттарға сәйкес сақтандыру төлемінің мөлшеріне осы Қосымша талаптардың 4-тармағында көрсетілген оқиғалардың кез келгені басталған сәтке дейін келтірілген, ұңғыманы бақылауды жоғалтудың алдын алу үшін бастапқы ұңғымаға қайта кіру қажеттілігіне байланысты жұмсалған нақты орындалған және құжатталған расталған шығыстар енгізіледі (қарауға ертерек күн алынады).
6. Осы қосымша талаптар бойынша сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы сақтандыру Ережелерінің А және В секциялары бойынша сақтандыру төлемдерімен бірге сақтандыру Ережелерінің А және В секциялары бойынша сақтандыру шартында белгіленген жалпы сақтандыру сомасынан аспауға тиіс. Сақтандыру төлемінің мөлшері, егер олар сақтандыру

шартында белгіленген болса, жауапкершілік шектері мен франшизалардың шамасын ескере отырып түзетіледі.

7. Осы Қосымша талаптарда көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары сақтандыру Ережелерімен, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және сақтандыру шартының талаптарымен реттеледі.

Кен орындарын барлау және игеру кезінде
мұнай операциялары және тәуекелдер
сақтандыру ережелеріне
3-қосымша

**Ұңғыманы кеңейтілген қайта бұрғылау немесе қалпына келтіру бойынша
шығыстарды өтеу бойынша
№ 3 ҚОСЫМША ТАЛАПТАР**

1. Осы қосымша талаптарға және кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі "сақтандыру Ережелері" деп аталады) сәйкес Сақтандырушы Сақтанушыға (пайда алушыға, сақтандырылушыға) ұңғыманы қайта бұрғылау немесе қалпына келтіру бойынша күтпеген шығыстар пайда болған жағдайда Сақтанушыға (пайда алушыға, сақтандырылушыға) сақтандыру қорғанысын ұсынады.
 2. Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін Сақтанушының (пайда алушының, сақтандырылушының) ұңғыманы (оның учаскесін) қаза табу немесе бүліну нәтижесінде оны қайта бұрғылау немесе қалпына келтіру қажеттілігіне байланысты қосымша шығыстармен байланысты мүлдіктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
 3. Сақтанушыда (пайда алушыда, Сақтандырылушыда) сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы (оның учаскесін) қайта бұрғылауға немесе қалпына келтіруге байланысты, егер осы ұңғыманың (оның учаскесінің) жойылуы немесе бүлінуі ұңғымадағы бұрғылау, өндірістік және/немесе жөндеу жабдықтарының жойылуы немесе зақымдануы келесі себептердің нәтижесінде орын алса, қосымша шығыстардың туындауы сақтандыру жағдайы болып табылады:
 - а) өрт, найзағай, дауыл, боран, су тасқыны, жер бетіндегі, теңіз түбіндегі немесе басқа су қоймасының түбіндегі жарылыс;
 - б) теңіз немесе әуе кемесімен немесе өзге де қозғалмайтын немесе жылжымалы объектімен соқтығысу;
 - в) бұрғылау немесе жөндеу мұнараларының, кранның құлауы;
 - г) ереуілдер, тәртіпсіздіктер, азаматтық толқулар немесе қасақана зақым келтіру;
 - д) жер сілкінісі, жанартау белсенділігі, жер асты өртінің, сондай-ақ өрттің, жарылыстың немесе толқын толқынының әрекеті, егер олар осы құбылыстардан тікелей туындаса (егер бұл сақтандыру шартында тікелей көзделген жағдайда ғана, әйтпесе бұл тәуекел сақтандырылған болып саналмайды);
 - е) зәкірлермен, шынжырлармен, тралдармен немесе балық аулау торларымен соқтығысу немесе соқтығысу (тек теңіздегі және басқа су айдындарындағы бұрғылау жұмыстарына қатысты).
 4. Осы Қосымша талаптар бойынша Сақтанушының (пайда алушының) ұңғыманы (оның учаскесін) қалпына келтіру немесе қайта бұрғылау бойынша ақылға қонымды шеккен нақты шығыстары, төменгілерге қажетті шығыстарды қоспағанда, өтелуге жатады:

сақтандыру жағдайы басталған кезде тиісті бүлінген ұңғымалардың тереңдігінен асатын тереңдікке ұңғымаларды бұрғылау немесе пайдалы қазбаларды тиімді өндіру мүмкін болатын геологиялық аймақтардың немесе қабаттардың пайда болу тереңдігінен үлкен тереңдікке дейін бұрғылау;

ұңғымаларды бақылауды қалпына келтіру (тиісті бұрғылау жұмыстарын қоса алғанда) немесе өртті сөндіру үшін;

жойылған ұңғымалар мен ұңғымаларды қайта бұрғылау немесе қалпына келтіру, олар сақтандыру жағдайы басталған кезде болған.
 5. Осы қосымша талаптар бойынша сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы сақтандыру ережелерінің А және В секциялары бойынша сақтандыру төлемдерімен бірге А және В секциялары бойынша сақтандыру шартында белгіленген жалпы сақтандыру сомасынан аспауға тиіс. Сақтандыру төлемінің мөлшері, егер олар сақтандыру шартында белгіленген болса, жауапкершілік шектері мен франшизалардың шамасын ескере отырып түзетіледі.
- Егер осы қосымша талаптардың 3-тармағында көрсетілген бір оқиғаның туындауы нәтижесінде сақтандыру шартында көрсетілген бірнеше ұңғымаларды қайта бұрғылауға немесе қалпына

келтіруге шығыстар туындаса, олар үшін немесе сақтандыру шартында жеке франшизалар көзделген топтар үшін франшизалар әрбір ұңғыма немесе топ ұңғымалар бойынша сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеу кезінде ескеріледі .

6. Осы Қосымша талаптарда көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары сақтандыру Ережелерімен, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және сақтандыру шартының талаптарымен реттеледі.

Кен орындарын барлау және игеру кезінде
мұнай операциялары және тәуекелдер
сақтандыру ережелеріне
4-қосымша

**эвакуациялау бойынша шығыстарды өтеу бойынша
№ 4 ҚОСЫМША ТАЛАПТАР**

1. Бұдан әрі "сақтандыру ережесі" деп аталатын кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді ерікті сақтандырудың осы Қосымша талаптар мен ережелеріне сәйкес сақтандырушы секция шеңберінде Сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру Шартында көрсетілген ұңғымаларды бақылауды жоғалту нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және мүлкіне зиян келтіруді болғызбау жөніндегі іс-шараларды жүргізу қажеттілігіне байланысты шығыстарды өтейді.
2. Бұл шығыстар өтеледі, егер:
 - а) үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына, мүлкіне зиян келтіру, оның алдын алу жөніндегі іс-шаралар болмаған кезде жеткілікті үлкен ықтималдықпен немесе
 - б) аталған іс-шараларды өткізу салалық нормативтік актілердің талаптарына немесе уәкілетті органдардың шешіміне байланысты.
3. Осы қосымша шарттар бойынша үшінші тұлғаларды, олардың мүлкін (жануарларды қоса алғанда) эвакуациялауға байланысты жүргізілген шығыстар өтеледі.
Эвакуацияланған адамдар мен жануарларды тасымалдау, орналастыру және тұру, оларды тамақтандыруды, мүлікті тасымалдау мен сақтауды ұйымдастыру және т. б. бойынша шығыстар өтелуге жатады:
 - мұндай эвакуация уәкілетті органдардың, оның ішінде ТЖМ-нің, жоғары атқылауға қарсы қызметтердің өкімі бойынша жүргізілді және тек сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың бақылаудан шығуынан немесе аталған оқиғаның туындау қаупінен туындады;
 - сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманың бақылаудан шығуы немесе осы оқиғаның туындау қаупі сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде орын алды.
4. Сақтанушының (сақтандырылушының) уәкілетті органдардың, оның ішінде ТЖК, соған сәйкес эвакуация жүргізілген өртке қарсы қызмет органдарының өкімдері ресми жойылған күнге дейін шеккен шығыстары өтелуге жатады.
5. Осы Қосымша талаптар бойынша келесі шығыстар өтелмейді:
 - эвакуацияланған мүліктің пайдалану қасиеттерінің жоғалуы, сондай-ақ қандай да бір эвакуацияланған адамның табысының немесе қандай да бір басқа табысының жоғалуы нәтижесінде туындаған залалдар;
 - Сақтанушының (сақтандырылушының) қызметкерлерін және/немесе мердігерлерін және/немесе қосалқы мердігерлерін және олардың мүлкін эвакуациялау бойынша шығыстар.
6. Осы Қосымша талаптарды сақтандыру шартына енгізген кезде осы Қосымша талаптардың 5-тармағында көрсетілген ерекшеліктерден басқа, сақтандыру ережелерінде көрсетілген сақтандырудан тыс шарттар да қолданылады.
7. Осы Қосымша талаптар бойынша сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы Сақтандыру ережелерінің С бөлімі бойынша сақтандыру төлемдерімен бірге С бөлімі бойынша шартта белгіленген сақтандыру сомасынан аспауы керек. Сақтандыру төлемінің сомасы, егер олар сақтандыру шартында белгіленген болса, жауапкершілік шектері мен франшиза сомасын ескере отырып түзетіледі.
8. Осы Қосымша талаптарда көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары сақтандыру Ережелерімен, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және сақтандыру шартының талаптарымен реттеледі.

Кен орындарын барлау және игеру кезінде
мұнай операциялары және тәуекелдер
сақтандыру ережелеріне
5-қосымша

Жалға алу, лизинг шарттары немесе өзге де заңды негіздер бойынша Сақтанушы алған бұрғылау, жөндеу, өндіру немесе өзге де жабдықтарды сақтандыру бойынша

№ 5 ҚОСЫМША ТАЛАПТАР

1. Осы Қосымша талаптар мен кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі "сақтандыру Ережелері" деп аталады) сәйкес Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) жалға алу, лизинг немесе өзге де шарттар бойынша сақтанушы алған бұрғылау, жөндеу, өндірістік немесе өзге жабдықтың жойылуы, жоғалуы немесе бүлінуі жағдайында сақтандыру қорғанысын ұсынады бұрғылау немесе қаптау құбырларын, бұрғылау қашауларын және ұңғыманың өзге де бұрғылау, жөндеу және өндірістік жабдықтарын (бұдан әрі "бұрғылау жабдығы" деп аталады) қоса алғанда, сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларда пайдаланылатын заңды негіздер бойынша жүзеге асырылады.
2. Сақтандыру объектісі сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларда пайдаланылатын бұрғылау және жөндеу қондырғыларын, цементтеу агрегаттарын, басқа да арнайы машиналарды, механизмдер мен құралдарды қоса алғанда, бұрғылау жабдығын иеленуге және пайдалануға байланысты Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін Сақтанушының (пайда алушының) мүліктік мүдделері болып табылады.
Сақтандырылған бұрғылау жабдығының тізбесі сақтандыру шартында немесе сақтандырылған бұрғылау жабдығының тізімдемесінде қосымша түрінде сақтандыру шартына қоса берілген және оның ажырамас бөлігі болып табылатын әрбір бірліктің нақты құны көрсетіле отырып көрсетіледі.
3. Осы Қосымша талаптармен, сақтандыру ережелерімен және сақтандыру шартымен алып тасталмаған кез келген себеппен сақтандырылған бұрғылау жабдығының жойылуы, жоғалуы немесе бүлінуі сақтандыру жағдайы болып табылады.
4. Осы Қосымша талаптар бойынша Сақтанушының жоғалуына (қаза болуына) немесе зақымдануына байланысты шеккен шығыстары өтелмейді:
 - а) Сақтанушының меншігі болып табылатын мүлік;
 - б) ұңғымалардың құрылымдық элементтері, оған орнатылған корпустық және сорғы-компрессорлық құбырларды қоса алғанда. Бұл ерекшелік сақтандыру Ережелерінің 2.1.1-тармағында көрсетілген ұңғымаларға орнату және монтаждау процесінде тұрған қаптама және сорғы-компрессорлық құбырларға қолданылмайды;
 - в) алмаз қашаулары және алмаз қашаулары бар бұрғылау бастары;
 - г) жуу сұйықтықтары, цемент, химреагенттер;
 - д) егер осы мүліктің жойылуы, жоғалуы немесе бүлінуі нәтиже болып табылмаса, ұңғыманың сағасынан төмен орналасқан ұңғыманың ішіндегі жабдық (жерүсті ұңғымаларына қатысты) немесе ротор үстелі (теңіз түбіндегі ұңғымаларға немесе өзге де су айдындарына қатысты):
 - ұңғыманы бақылауды жоғалту (сақтандыру Ережелерінің 7.4-тармағы);
 - өрт, найзағай, дауыл, боран, су тасқыны, жер бетіндегі жарылыс, теңіз күні немесе басқа су қоймасының түбі, ұшу аппараттарының, олардың бөліктерінің немесе жүктің құлауы;
 - пайдалану немесе консервіленген ұңғымада орнатылған бұрғылау немесе жөндеу қондырғысының, бекіту жабдығының жойылуы.
 - е) егер Сақтандырушымен өзгеше жазбаша келісілмеген болса, бақылауды қалпына келтіру немесе сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру әрекеттері мақсатында түсіру ұңғымасын бұрғылау үшін пайдаланылатын бұрғылау жабдығы;
5. Осы Қосымша талаптар бойынша Сақтанушының келесі себептер бойынша тікелей немесе жанама шеккен шығыстары өтелмейді:
 - бұрғылау және басқа да байланысты жұмыстарды жүргізу мерзімдерін орындамау;

- сақтандырылған бұрғылау жабдығын пайдаланудың уақытша мүмкін еместігі;
 - тозу, ескілену, сақтандырылған Бұрғылау жабдығының біртіндеп бұзылуы;
 - себептері анықталмаған ұрлық, жоғалу, түгендеу барысында анықталған кемшіліктер немесе зақымдар;
 - ішкі қысымның немесе өзге де ұқсас себептердің әсерінен қозғалтқыштардың, сорғылардың, құбырлардың, резервуарлардың ішкі сынуы, жарылуы немесе жарылуы;
 - электр энергиясының әсері, электр аспаптарының немесе сымдардың зақымдануы (өрттен басқа, одан кейін тікелей өрттен туындаған осындай зақым);
 - сақтандырылған Бұрғылау жабдығының жасырын ақауы, жоба қатесі, механикалық ақаулар, сынуы, істен шығуы немесе апаты.
6. Осы Қосымша талаптар бойынша залалдар өтелмейді:
- а) Сақтанушымен келісілген және жазбаша нысанда ресімделген жағдайларды қоспағанда, Сақтанушыдан немесе Сақтанушының қызметкерлерінен өзге тұлғалар Бұрғылау жабдығын пайдалану кезінде туындаған залалдар. Сақтандырылған Бұрғылау жабдығын пайдалануға рұқсат бұрғылау келісімшартының талаптары бойынша талап етілген жағдайда берілуі мүмкін;
 - б) егер ұңғымада сағалық жабдық, превенторлар немесе басқа ұқсас шығарындыларға қарсы жабдық пайдаланылмаса.
 - в) тиісті біліктілігі, құзыреттілігі және даярлығы жоқ адамдардың бұрғылау жабдықтарын пайдалануы салдарынан туындаған.
7. Осы Қосымша талаптар бойынша сақтандыру кезінде қосымша талаптардың 4-6-тармағында көрсетілген ерекшеліктерден басқа, сақтандыру ережелерінде көрсетілген сақтандырудан ерекшеліктер де қолданылады.
8. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы басталған кезде ұңғыманың аузынан (жер үсті ұңғымаларына қатысты) немесе ротор үстелінен (теңіз түбіндегі ұңғымаларға немесе өзге де су айдындарына қатысты) төмен орналасқан Бұрғылау жабдығын алу және ұңғымадан алу жөніндегі шығыстарды өтеу көзделуі мүмкін.
9. Сақтандыру шартында Сақтанушының сақтандыру аумағын сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін Сақтандырылған Бұрғылау жабдығының сынықтарынан (қалдықтарынан) тазарту жөніндегі қажетті және орынды шығыстарын өтеу де көзделуі мүмкін.
10. Сақтандыру сомасы Сақтандырушы мен Сақтанушының келісімі бойынша Бұрғылау жабдығының нақты құнынан аспайтын мөлшерде белгіленеді.
11. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға болған кезде сақтанушы бұрғылау құбырларын, бұрғылау қашауларын, бұрғылау бағандарын, бағаналы құбырларды және басқа да ұңғыма ішілік жабдықтарды аулау және бетіне көтеру бойынша барлық қажетті шараларды қабылдауға міндетті.
12. Сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде жүзеге асырылады, бірақ сақтандыру сомасынан жоғары болмайды.
- 12.1. Егер сақтандыру сомасы сақтандыру жағдайы басталған кездегі Бұрғылау жабдығының нақты құнынан аз болса, онда сақтандыру төлемі сақтандыру сомасының шарт жасалған күнгі мүліктің нақты құнына қатынасына барабар жүргізіледі. Егер сақтандыру сомасы сақтандыру жағдайы басталған кездегі Бұрғылау жабдығының нақты құнынан асып кетсе, сақтандыру Шарт жасалған күнгі мүліктің нақты құнынан асатын бөлігінде жарамсыз болып табылады. Бұрғылау жабдығының нақты құнының сақтандыру сомасының сәйкес келмеу фактісін сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде белгілеуі мүмкін.
- 12.2. Залалдың мөлшері сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған есептелген амортизацияны (тозуды) шегергендегі бүлінген Бұрғылау жабдығын қалпына келтіру құнын есептеу негізінде сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және / немесе сюрвейердың, лосс-аджастердың актісі және/немесе қорытындысының негізінде айқындалады.
- 12.3. Бұрғылау жабдығының толық жойылуы кезінде (сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және / немесе сюрвейердың, лосс-аджастердың қалпына келтіруді жөндеудің орынсыздығы анықталғанда, сондай-ақ қалпына келтіруді жөндеу құны сақтандыру жағдайы басталған күнгі нақты құнның 60% - дан астамын құрайды) Сақтандырушының Сақтанушыға төлеуге құқығы бар:
- 12.3.1. Одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы басталған күнге Қосымша талаптардың 12.1-тармақты ескере отырып, сақтандыру сомасынан аспайтын, зақымдалған бұрғылау жабдықтарының нақты құны;

- 12.3.2. Сақтанушы (пайда алушы) Сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда, бүлінген Бұрғылау жабдығының нақты құны, бірақ сақтандыру жағдайы басталған күнгі сақтандыру сомасынан аспайды. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.
- 12.4. Бұрғылау жабдығының жойылатын зақымдануы кезінде - қалпына келтіру (жөндеу) процесінде ауыстырылатын бөлшектер мен материалдардың тозуын шегергенде, бірақ сақтандыру сомасынан жоғары емес қалпына келтіру шығыстары мөлшерінде.
- 12.5. Қалпына келтіру шығындары мыналарды қамтиды:
 - 12.5.1. Жөндеуге арналған материалдар мен қосалқы бөлшектерге арналған шығыстар,
 - 12.5.2. Жөндеу жұмыстарына ақы төлеуге арналған шығыстар,
 - 12.5.3. Материалдар мен қосалқы бөлшектерді жөндеу орнына жеткізу бойынша шығыстар және зардап шеккен сақтандырылған бұрғылау жабдығы сақтандыру жағдайының алдында болған жағдайға дейін қалпына келтіруге қатысты басқа да шығыстар.
- 12.6. Қалпына келтіру шығындары мыналарды қамтымайды:
 - 12.6.1. сақтандырылған бұрғылау жабдықтарын өзгертуге және / немесе жақсартуға байланысты қосымша шығындар;
 - 12.6.2. уақытша (қосалқы) жөндеуден немесе қалпына келтіруден туындаған шығындар, егер бұл жөндеу түпкілікті жөндеудің бір бөлігі болып табылса және оған байланысты жалпы жөндеу шығындары көтерілмесе;
 - 12.6.3. сақтандырылған бұрғылау жабдығына профилактикалық қызмет көрсету немесе кепілдік жөндеу жөніндегі шығыстар, сондай-ақ қажеттілігі сақтандыру жағдайына байланысты емес жөндеу жөніндегі өзге де шығыстар.
 - 12.6.4. бұрғылар, үскілер, пышақтар немесе басқа кескіш құрылғылар, кескіш дискілер, қылшықтар, қалыптар, пішіндер, ұсақтау және бөлшектеу беттері, торлар мен елеуіштер, кабельдер, белдіктер, шынжырлар, элеватор және конвейер таспалары, аккумуляторлық батареялар, шиналар, қосқыш сымдар мен кабельдер сияқты үнемі ауыстырылатын бөлшектердің немесе құрылғылардың зақымдануы бойынша шығыстар, икемді құбырлар (шлангтар), байланыстырушы немесе орауыш материалдар;
- 12.7. Егер бүлінген бөлшектерді немесе заттарды ауыстыру жүргізілсе, сақтандырылған Бұрғылау жабдығын пайдалану қауіпсіздігіне қатерсіз оларды жөндеу мүмкін болғанына қарамастан, Сақтандырушы осы бөлшектерді немесе заттарды жөндеу құнын, бірақ ауыстыру құнынан аспайтын құнын өтейді.
- 12.8. Егер сақтандыру шартында ұңғымадан ұңғыма ішілік жабдықты алу және алу жөніндегі шығыстарды өтеу көзделсе (осы қосымша Талаптардың 8-тармағы), онда осы шығыстар, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, ұсталатын және алынатын Бұрғылау жабдығының нақты құнының 25% - на тең жауапкершілік лимиті шегінде сақтандыру төлемінің мөлшеріне енгізіледі.
- 12.9. Егер сақтандыру шартында осы Қосымша талаптарға сәйкес сақтандырылған және сақтандыру жағдайы туындаған кезде бүлінген Бұрғылау жабдығының қоқыстарынан (қалдықтарынан) сақтандыру аумағын тазалауға жұмсалған шығындарды өтеу көзделген болса (осы Қосымша талаптардың 9-тармағы), онда әрбір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілік шегі сақтандыру оқиғасы кезінде зақымдалған бұрғылау жабдығы үшін белгіленген сақтандыру сомасының 10% аспауы керек.
Сақтандыру аумағын Бұрғылау жабдығының сынықтарынан (қалдықтарынан) тазарту жөніндегі шығыстар міндетті түрде Сақтандырушымен келісілуі тиіс.
Аумақты қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуге жарамды күйге келтіру үшін сақтандыру жағдайынан кейін жүргізілуі тиіс шығындар тазарту шығындары болып саналады.
13. Осы Қосымша талаптарда көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары сақтандыру Ережелерімен, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және сақтандыру шартының талаптарымен реттеледі.

Кен орындарын барлау және игеру кезінде
мұнай операциялары және тәуекелдер
сақтандыру ережелеріне
6-қосымша

Сақтанушыға тиесілі бұрғылау, жөндеу, өндірістік немесе өзге жабдықтардың меншік құқығындағы
сақтандыру бойынша

№ 6 ҚОСЫМША ТАЛАПТАР

1. Осы қосымша талаптарға және кен орындарын барлау және игеру кезіндегі мұнай операциялары мен тәуекелдерді ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері" деп аталады) сәйкес Сақтандырушы Сақтанушыға меншік құқығында тиесілі бұрғылау, жөндеу, өндірістік немесе өзге де жабдықтың (бұдан әрі - "бұрғылау жабдығы" деп аталатын) жойылуы, жоғалуы немесе бүлінуі жағдайында Сақтанушыға сақтандыру қорғанысын береді).
2. Сақтандыру объектісі сақтандыру шартында көрсетілген ұңғымаларда пайдаланылатын бұрғылау және жөндеу қондырғыларын, цементтеу агрегаттарын, басқа да арнайы машиналарды, механизмдер мен құралдарды қоса алғанда, Бұрғылау жабдығын иеленуге байланысты Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін сақтанушының мүліктік мүдделері болып табылады.
Сақтандырылған Бұрғылау жабдығының тізбесі сақтандыру шартында немесе сақтандыру шартына қоса берілген және оның ажырамас бөлігі болып табылатын сақтандырылған Бұрғылау жабдығының тізімдемесінде көрсетіледі.
3. Осы Қосымша талаптармен, сақтандыру ережелерімен және сақтандыру шартымен алып тасталмаған кез келген себеппен Сақтанушының Бұрғылау жабдығының жойылуы, жоғалуы немесе бүлінуі сақтандыру жағдайы болып табылады.
4. Осы Қосымша талаптар бойынша Сақтанушының жоғалуына (қаза болуына) немесе зақымдануына байланысты шеккен шығыстары өтелмейді:
 - а) № 5 қосымша шарттарға сәйкес сақтандырылуы мүмкін Сақтанушы жалға немесе лизингке алған мүлік (сақтандыру Ережелеріне 5-қосымша);
 - б) ұңғымалардың құрылымдық элементтері, оған орнатылған корпустық және сорғы-компрессорлық құбырларды қоса алғанда. Бұл ерекшелік сақтандыру Ережелерінің 2.1.1-тармағында көрсетілген ұңғымаларға орнату және монтаждау процесінде тұрған қаптама және сорғы-компрессорлық құбырларға қолданылмайды;
 - в) алмаз қашаулары және алмаз қашаулары бар бұрғылау бастары;
 - г) жуу сұйықтықтары, цемент, химреагенттер;
 - д) егер осы мүліктің жойылуы, жоғалуы немесе бүлінуі нәтиже болып табылмаса, апат кезінде ұңғыма сағасынан (жер үсті ұңғымаларына қатысты) немесе ротор үстелінен (теңіз түбіндегі ұңғымаларға немесе өзге де су айдындарына қатысты) төмен орналасқан ұңғыма ішілік жабдық:
 - ұңғыманы бақылауды жоғалту (сақтандыру Ережелерінің 4.4-тармағы);
 - өрт, найзағай, дауыл, боран, су тасқыны, жер бетіндегі жарылыс, теңіз күні немесе басқа су қоймасының түбі, ұшу аппараттарының, олардың бөліктерінің немесе жүктің құлауы;
 - пайдалану немесе консервіленген ұңғымада орнатылған бұрғылау немесе жөндеу қондырғысының, бекіту жабдығының жойылуы.
 - е) ұңғыманы аяқтау кезінде пайдаланылатын ұңғымада қалған бұрғылау колонналары немесе Сақтанушыға тиесілі емес бұрғылау колонналары;
 - ж) егер Сақтандырушымен өзгеше жазбаша келісілмеген болса, бақылауды қалпына келтіру немесе сақтандыру шартында көрсетілген ұңғыманы бақылауды қалпына келтіру әрекеттері мақсатында түсіру ұңғымасын бұрғылау үшін пайдаланылатын бұрғылау жабдығы;
5. Осы Қосымша талаптар бойынша Сақтанушының келесі себептер бойынша тікелей немесе жанама шеккен шығыстары өтелмейді:
 - бұрғылау және басқа да байланысты жұмыстарды жүргізу мерзімдерін орындамау;

- сақтандырылған бұрғылау жабдығын пайдаланудың уақытша мүмкін еместігі;
- тозу, ескілену, сақтандырылған Бұрғылау жабдығының біртіндеп бұзылуы;
- себептері анықталмаған ұрлық, жоғалу, түгендеу барысында анықталған кемшіліктер немесе зақымдар;
- ішкі қысымның немесе өзге де ұқсас себептердің әсерінен қозғалтқыштардың, сорғылардың, құбырлардың, резервуарлардың ішкі сынуы, жарылуы немесе жарылуы;
- электр энергиясының әсері, электр аспаптарының немесе сымдардың зақымдануы (өрттен басқа, одан кейін тікелей өрттен туындаған осындай зақым);
- сақтандырылған Бұрғылау жабдығының жасырын ақауы, жоба қатесі, механикалық ақаулар, сынуы, істен шығуы немесе апаты.

6. Осы Қосымша талаптар бойынша залалдар өтелмейді:

- а) Сақтанушымен келісілген және жазбаша нысанда ресімделген жағдайларды қоспағанда, Сақтанушыдан немесе Сақтанушының қызметкерлерінен өзге тұлғалар Бұрғылау жабдығын пайдалану кезінде туындаған залалдар. Сақтандырылған Бұрғылау жабдығын пайдалануға рұқсат бұрғылау келісімшартының талаптары бойынша талап етілген жағдайда берілуі мүмкін;
- б) егер ұңғымада сағалық жабдық, превенторлар немесе басқа ұқсас шығарындыларға қарсы жабдық пайдаланылмаса.
- в) тиісті біліктілігі, құзыреттілігі және даярлығы жоқ адамдардың бұрғылау жабдықтарын пайдалануы салдарынан туындаған.

7. Осы Қосымша талаптар бойынша сақтандыру кезінде қосымша талаптардың 4-6-тармағында көрсетілген ерекшеліктерден басқа, сақтандыру ережелерінде көрсетілген сақтандырудан ерекшеліктер де қолданылады.

8. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы басталған кезде ұңғыманың аузынан (жер үсті ұңғымаларына қатысты) немесе ротор үстелінен (теңіз түбіндегі ұңғымаларға немесе өзге де су айдындарына қатысты) төмен орналасқан Бұрғылау жабдығын алу және ұңғымадан алу жөніндегі шығыстарды өтеу көзделуі мүмкін.

9. Сақтандыру шартында Сақтанушының сақтандыру аумағын сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін Сақтандырылған Бұрғылау жабдығының сынықтарынан (қалдықтарынан) тазарту жөніндегі қажетті және орынды шығыстарын өтеу де көзделуі мүмкін.

10. Сақтандыру сомасы Сақтандырушы мен Сақтанушының келісімі бойынша Бұрғылау жабдығының нақты құнынан аспайтын мөлшерде белгіленеді.

11. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға болған кезде сақтанушы бұрғылау құбырларын, бұрғылау қашауларын, бұрғылау бағандарын, бағаналы құбырларды және басқа да ұңғыма ішілік жабдықтарды аулау және бетіне көтеру бойынша барлық қажетті шараларды қабылдауға міндетті.

12. Сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде жүзеге асырылады, бірақ сақтандыру сомасынан жоғары болмайды.

12.10. Егер сақтандыру сомасы сақтандыру жағдайы басталған кездегі Бұрғылау жабдығының нақты құнынан аз болса, онда сақтандыру төлемі сақтандыру сомасының шарт жасалған күнгі мүліктің нақты құнына қатынасына барабар жүргізіледі. Егер сақтандыру сомасы сақтандыру жағдайы басталған кездегі Бұрғылау жабдығының нақты құнынан асып кетсе, сақтандыру Шарт жасалған күнгі мүліктің нақты құнынан асатын бөлігінде жарамсыз болып табылады. Бұрғылау жабдығының нақты құнының сақтандыру сомасының сәйкес келмеу фактісін сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде белгілеуі мүмкін.

12.11. Залалдың мөлшері сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған есептелген амортизацияны (тозуды) шегергендегі бүлінген Бұрғылау жабдығын қалпына келтіру құнын есептеу негізінде сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және / немесе сюрвейердың, лосс-аджастердың актісі және/немесе қорытындысының негізінде айқындалады.

12.12. Бұрғылау жабдығының толық жойылуы кезінде (сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және / немесе сюрвейердың, лосс-аджастердың қалпына келтіруді жөндеудің орынсыздығы анықталғанда, сондай-ақ қалпына келтіруді жөндеу құны сақтандыру жағдайы басталған күнгі нақты құнның 60% - дан астамын құрайды) Сақтандырушының Сақтанушыға төлеуге құқығы бар:

12.12.1. Одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы басталған күнге Қосымша талаптардың 12.1-тармақты ескере отырып, сақтандыру сомасынан аспайтын, зақымдалған бұрғылау жабдықтарының нақты құны;

- 12.12.2. Сақтанушы (пайда алушы) Сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда, бүлінген Бұрғылау жабдығының нақты құны, бірақ сақтандыру жағдайы басталған күнгі сақтандыру сомасынан аспайды. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.
- 12.13. Бұрғылау жабдығының жойылатын зақымдануы кезінде - қалпына келтіру (жөндеу) процесінде ауыстырылатын бөлшектер мен материалдардың тозуын шегергенде, бірақ сақтандыру сомасынан жоғары емес қалпына келтіру шығыстары мөлшерінде.
- 12.14. Қалпына келтіру шығындары мыналарды қамтиды:
 - 12.14.1. Жөндеуге арналған материалдар мен қосалқы бөлшектерге арналған шығыстар,
 - 12.14.2. Жөндеу жұмыстарына ақы төлеуге арналған шығыстар,
 - 12.14.3. Материалдар мен қосалқы бөлшектерді жөндеу орнына жеткізу бойынша шығыстар және зардап шеккен сақтандырылған бұрғылау жабдығы сақтандыру жағдайының алдында болған жағдайға дейін қалпына келтіруге қатысты басқа да шығыстар.
- 12.15. Қалпына келтіру шығындары мыналарды қамтымайды:
 - 12.15.1. сақтандырылған бұрғылау жабдықтарын өзгертуге және / немесе жақсартуға байланысты қосымша шығындар;
 - 12.15.2. уақытша (қосалқы) жөндеуден немесе қалпына келтіруден туындаған шығындар, егер бұл жөндеу түпкілікті жөндеудің бір бөлігі болып табылса және оған байланысты жалпы жөндеу шығындары көтерілмесе;
 - 12.15.3. сақтандырылған бұрғылау жабдығына профилактикалық қызмет көрсету немесе кепілдік жөндеу жөніндегі шығыстар, сондай-ақ қажеттілігі сақтандыру жағдайына байланысты емес жөндеу жөніндегі өзге де шығыстар.
 - 12.15.4. бұрғылар, үскілер, пышақтар немесе басқа кескіш құрылғылар, кескіш дискілер, қылшықтар, қалыптар, пішіндер, ұсақтау және бөлшектеу беттері, торлар мен елеуіштер, кабельдер, белдіктер, шынжырлар, элеватор және конвейер таспалары, аккумуляторлық батареялар, шиналар, қосқыш сымдар мен кабельдер сияқты үнемі ауыстырылатын бөлшектердің немесе құрылғылардың зақымдануы бойынша шығыстар, икемді құбырлар (шлангтар), байланыстырушы немесе орауыш материалдар;
- 12.16. Егер бүлінген бөлшектерді немесе заттарды ауыстыру жүргізілсе, сақтандырылған Бұрғылау жабдығын пайдалану қауіпсіздігіне қатерсіз оларды жөндеу мүмкін болғанына қарамастан, Сақтандырушы осы бөлшектерді немесе заттарды жөндеу құнын, бірақ ауыстыру құнынан аспайтын құнын өтейді.
- 12.17. Егер сақтандыру шартында ұңғымадан ұңғыма ішілік жабдықты алу және алу жөніндегі шығыстарды өтеу көзделсе (осы қосымша Талаптардың 8-тармағы), онда осы шығыстар, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, ұсталатын және алынатын Бұрғылау жабдығының нақты құнының 25% - на тең жауапкершілік лимиті шегінде сақтандыру төлемінің мөлшеріне енгізіледі.
- 12.18. Егер сақтандыру шартында осы Қосымша талаптарға сәйкес сақтандырылған және сақтандыру жағдайы туындаған кезде бүлінген Бұрғылау жабдығының қоқыстарынан (қалдықтарынан) сақтандыру аумағын тазалауға жұмсалған шығындарды өтеу көзделген болса (осы Қосымша талаптардың 9-тармағы), онда әрбір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілік шегі сақтандыру оқиғасы кезінде зақымдалған бұрғылау жабдығы үшін белгіленген сақтандыру сомасының 10% аспауы керек.

Сақтандыру аумағын Бұрғылау жабдығының сынықтарынан (қалдықтарынан) тазарту жөніндегі шығыстар міндетті түрде Сақтандырушымен келісілуі тиіс.

Аумақты қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуге жарамды күйге келтіру үшін сақтандыру жағдайынан кейін жүргізілуі тиіс шығындар тазарту шығындары болып саналады.
13. Осы Қосымша талаптарда көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары сақтандыру Ережелерімен, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және сақтандыру шартының талаптарымен реттеледі.